NUMMER 60: WINTER 2001

ROND DE GRENSSTEEN

EEN UITGAVE VAN DE STICHTING
HEEMKUNDEKRING DE GRENSSTEEN
MOOK - MIDDELAAR - MOLENHOEK

Foto omslag: het schilderachtige huisje van de inmiddels overleden Nölleke Hendriks aan de Groesbeekseweg te Mook. Over hem deden veel ware en onware verhalen de ronde, maar de enige echte anecdotes zijn nu opgetekend door zijn drie achtergebleven dochters Thea, Marian en Irma. Zij hebben ons ook de prachtige foto's uit het werkzame leven van Nölleke verstrekt die we op de volgende pagina's hebben afgedrukt.

Gastschrijvers blijven welkom.

Meerdere malen hebben wij onze trouwe lezers gevraagd om hun eigen of andermans herinneringen aan ons door te geven zodat wij hiervan melding kunnen maken in ons tijdschrift. Onze pogingen beginnen resultaten af te werpen. Heel aardig zijn de bijdragen van de dochters van de inmiddels overleden Nölleke Hendriks van het schilderachtig huisje aan de Groesbeekseweg te Mook. Zoals de meesten wel weten was Nölleke een doehetzelver in de meest uitgebreide zin. Wij laten hier de dochters vertellen over hun wederwaardigheden waarbij, hoe kan het ook anders, hun Papa Nölleke het middelpunt is, en blijft.

Thea, Marian en Irma Hendriks

Nölleke

De aardappeleters van Tinus Hendriks

Een kennisje van ons vond het prachtig om bij grootvader en grootmoeder Hendriks te eten. Het ging er daar zo anders aan toe dan bij haar thuis dat ze er steeds opnieuw van genoot. In de keuken was het fornuis aan, grootmoeder zette de koekenpan op het vuur, vet erin, uienringen er in, en daar bovenop de aardappels. Dat werd dan gebakken. Als het klaar was werd de pan midden op tafel gezet. Dan namen alle aanwezige eters hun stoel en zetten die achterstevoren. Ze knielden voor de stoel neer en baden: dan werd de stoel weer goed gezet. Iedereen kreeg een vork en er werd geprikt tot de pan leeg was.

Moeder en haar dochters Marian en Thea.

Nölleke met zijn vrouw en drie dochters.

Een knaleffect

Papa heeft altijd al voor een ander geklungeld. Het was natuurlijk prachtig als er iemand was die iets kon repareren dat kapot was, al was het maar een kookpot met een gaatje erin. Een klinknagel in een aluminium pot was heel gewoon, in die tijd. Maar het gat in een benzine tank van een klant was te groot voor een klinknagel helaas.

Papa had een hutje gebouwd, een klein werkplaatsje, gelukkig een flink eind van het huis af waar hij de tank probeerde te maken. Met de benzinebrander staand in de deuropening van zijn werkplaatsje probeerde Nölleke de tank te lassen. Het eind van het verhaal was een geweldige knal: vier muren die in alle windrichtingen lagen, en een totaal opengescheurde bezinetank die een tiental meters verderop lag. En Nölleke die daar ademloos van schrik tussen zat, maar verder toch gelukkig ongedeerd was.

Nölleke ten voeten uit: de enige foto zonder sigaret.

Heerlijk als je zo ruim voorzien bent van onderdelen en temidden daarvan je gang kunt gaan.

Vader en dochter Marian en het troetelkind, de tractor.

De tractor: een ding met een ziel.

De tractor was papa's lievelingskind. Het ging hem niet om het ploegen, eggen en het cultiveren van het land, maar het ging hem er puur om, om zijn eigen uitvindingen uit te proberen.
Het allereerst ging de cultivator achter de tractor (wij zeiden altijd kullevater). Papa's tracor was voor het land met al zijn onkruid eigenlijk veel te licht. Dan reed hij ook nog eens te hard. Achter de cultivator had hij met kettingen een rol gemaakt die er netjes achter aan moest rollen en de grond bouwrijp moest maken. Als het geheel wat zwaarder was geweest, dan was er niets aan de hand geweest. Maar doordat papa te hard reed kwamen de cultivator en de rol zo'n beetje achter de tractor aan springen. Een Groesbeker die het van een afstand had staan te bekijken merkte grinnikend op: „Nölleke ge komt over het land hen rijen as unne zatte kiep". En dat was een ware wijsheid.

De tractor

Papa had een andere motor in de tractor gezet. Een motor van een Ford Anglia, jawel. Zo'n motor, zo'n geluid, gewoon om te zoenen, hoor je wel? Ja, zei iemand tegen papa, maar denk er aan Nölleke, da'ge der goed aan denkt: laot het water er uut, het vriest vannenacht.
Ach nee, zei papa, ik heb de voorspellingen geheurd, en die zien goed. Nou ja, het vroor dus wel! Wat gek, zei papa de volgende dag tegen Marian, terwijl hij naar de motor gluurde. Het liekt net of er een streep over heen loopt. Marian keek ook maar zag niets. Een paar dagen erna werd het weer zacht, en papa zei, naar zijn lievelingskind kijkend, met de fantastische Ford Anglia Motor: wat gek, d'r stet een poel ollie onder.'
Nou ja: het kind heeft aan katrollen aan de kersenboom gehangen, en er om heen lagen onderdelen en krukassen die voor de herbouw in aanmerking kwamen.

De tractor: startproblemen

Dat die zelfde tractor ons wel eens een heel lelijke streek heeft geleverd, is logisch. Het was gewoon een ding met een ziel. Volgens papa, hebben motoren altijd een ziel. Hij had iets menselijks. Er was iets gezaaid, rogge of haver denk ik, en dat moest ingeëgd worden. Nou toevallig was de eg wel een zwaar rotding.
Tsja en toen vertikte die tractor het. Wat papa er ook aan deed, hij wilde niet starten. Daar stonden we dan, er moest ingeëgd worden, en wat hebben papa en zijn oudste dochter toen gedaan?
Ze hebben twee stukken touw aan de eg gebonden, en het ding over het land heen en weer getrokken. Gelukkig was het de volgende dag zondag, ik weet niet meer hoe ik in bed ben gekomen en ook niet hoe ik er uit gerold ben, want voor tractor spelen valt niet mee.
Als een stijve plank zat ik die zondagochtend in de kerk. Ik kon geloof ik alleen nog met de ogen knipperen en rechtop zitten. Tegenwoordig is het niet meer zo'n zonde als je tijdens de mis blijft zitten. Maar toen ik een jaar of elf was wel. Ik zie de juffrouw van de school nog op me af komen, of die luie meid onmiddellijk op haar knieën wilde gaan zitten

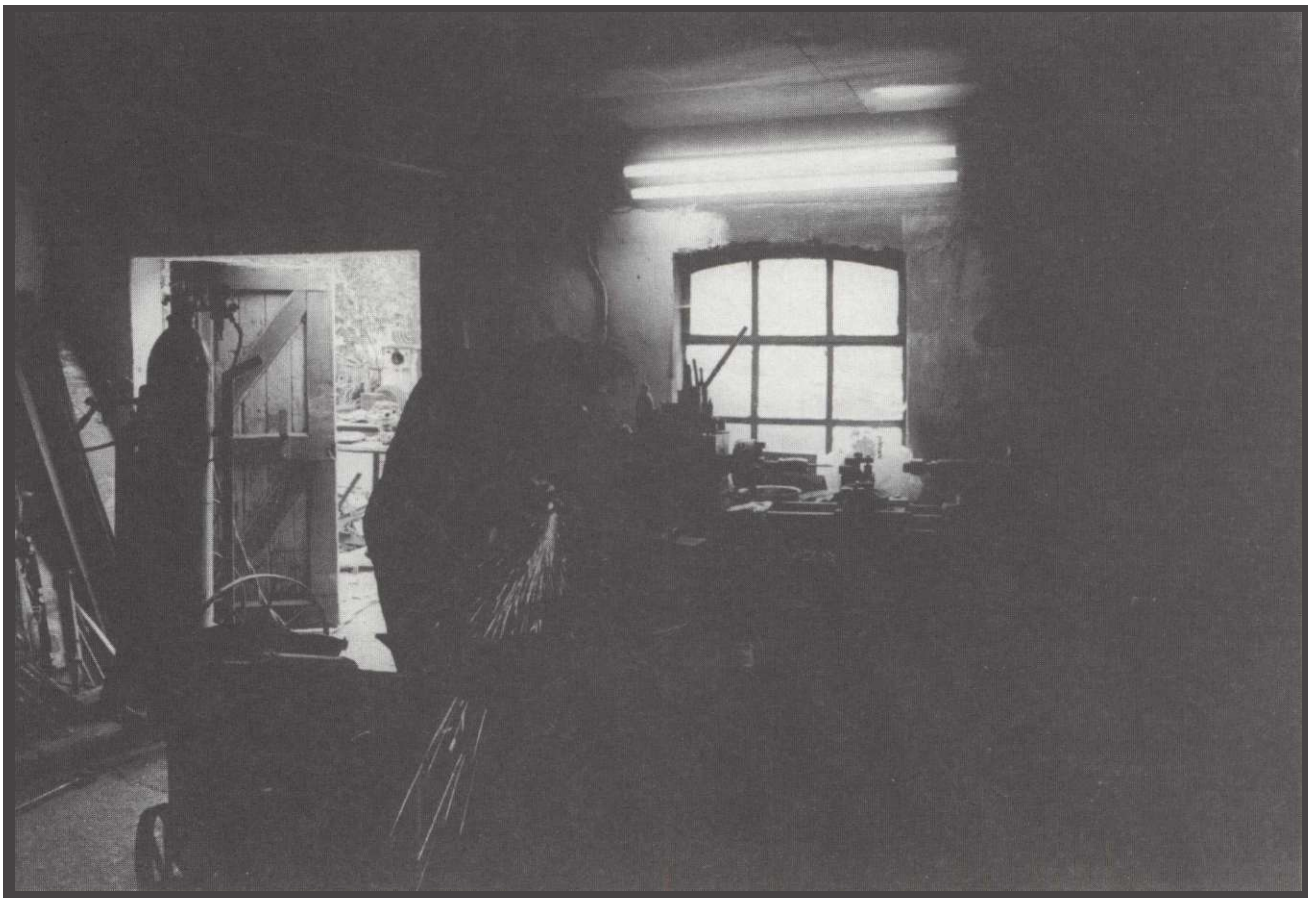

Prachtige sfeeropname met Nölleke in zijn domein.

Alles werd in eigen regie gemaakt.

Een goede ruil!

Tijdens en na de oorlog waren er voor jongens als Nölleke een hoop spannende dingen te beleven en te vinden. Natuurlijk was dat erg gevaarlijk, maar wie stond daar nou bij stil?

Als je een revolver vond en een verrekijker liet je die natuurlijk niet liggen. Een verrekijker was natuurlijk niet gevaarlijk maar een revolver? Tante Miene (papa's zuster) had er lucht van gekregen dat papa er een had. Hij had hem ergens verborgen natuurlijk. Na veel vragen is ze er achter gekomen. Samen hebben ze dat ding gebruikt om kastanjes uit de boom te schieten. Maar ja, wat moest je tenslotte met zo' n ding moet papa gedacht hebben. Later bleek dat hij hem had geruild voor een dynamo. Want daar kon hij heel wat meer mee doen.

Fornuisjes

Papa's eerste werkplaats was een eigen gebouwd hokje ergens op ons land. Dwars door het huisje heen liep een as die buiten het huisje aangedreven werd door een knetterende motor van het leger, een oude legermotor dus. Nölleke en twee andere jongens prutsten samen in dat werkplaatsje. Van oude olievaten werd blik afgeknipt en daar maakten de uitvinders kinderfornuisjes van. Soldeervloeistof zoals S39 bestond toen nog niet, maar er moest wel gesoldeerd worden. Het ging allemaal prachtig. Zo goed zelfs dat Nölleke met een vriend met de motor, met Nölleke in het zijspan, naar de Beurs in Utrecht is gegaan. Daar kreeg Nölleke de opdracht om er zo veel mogelijk te maken.

Zoals gezegd: het ging allemaal fantastisch. Voor het solderen hadden ze een middel: wie dat had uitgedacht? Iemand met verstand van scheikunde in ieder geval, maar die toch niet helemaal op de hoogte was van de uitwerking van het middel.

Nölleke? Hoe dan ook. Verdund zoutzuur met een staaf tin erin, en als de tin was opgelost, was het goed.

Dat daar een smerige damp vanaf kwam was eigenlijk niet interessant. En toen de heren buikpijn kregen, ach, ze zullen gedacht hebben dat ze iets verkeerd gegeten hadden. Maar allemaal tegelijk?

Hoe dan ook, ze moesten ophouden met die zoutzuur-tin-oplossing, want ze waren alle drie bijna de pijp uit gegaan.

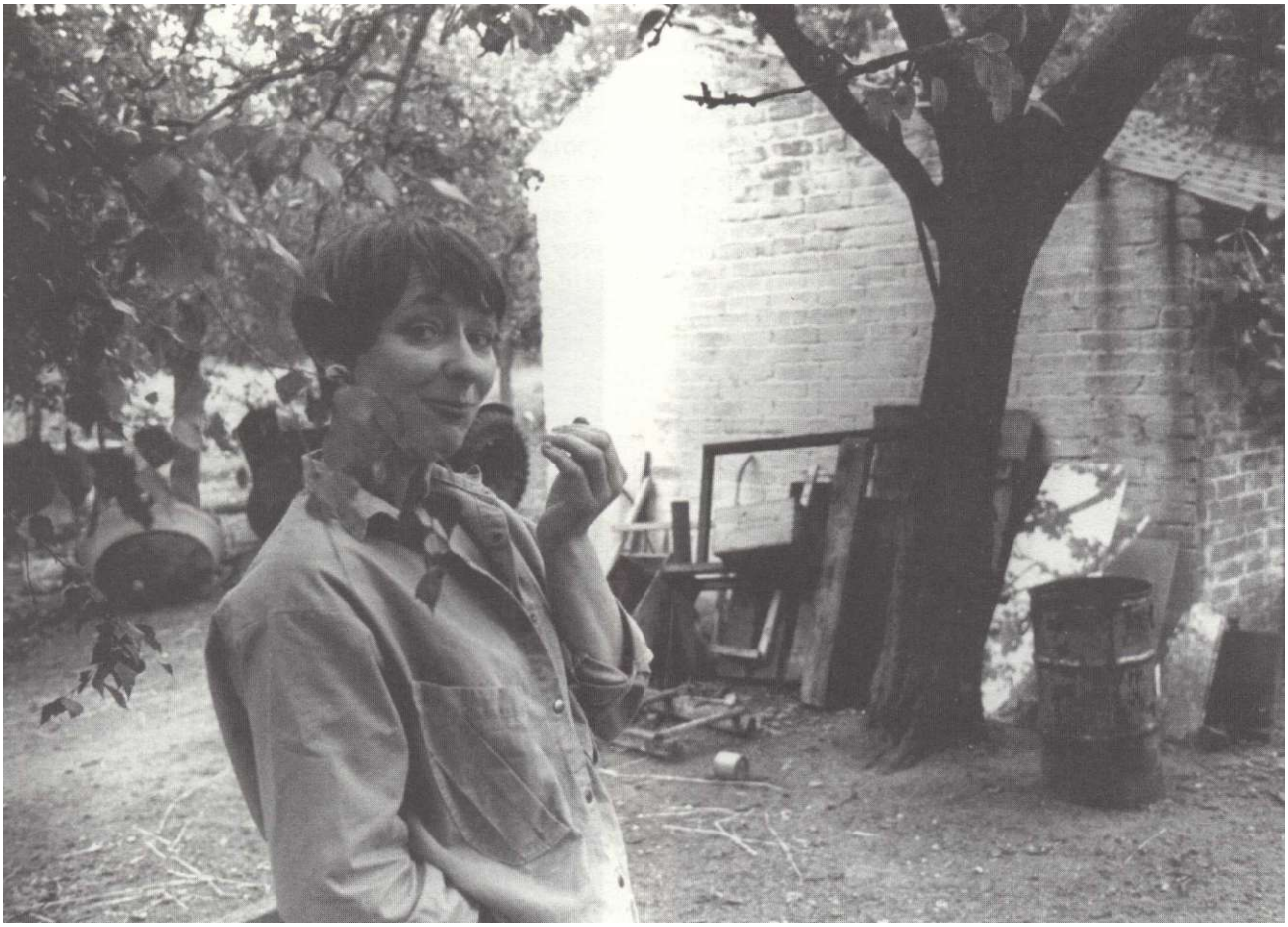

Dochter Marian achter het ouderlijk huis.

Versjes van Grootvader

Oeske Doeske Dele
Wanneer gaan we stele?
Vanavond in de maoneschien.
As al de minse naar bed toe zien.

Zo *bijzonder ben ik toch ook weer niet!*

Kyrie Eleison.
De kat zat in de vleiston.
De hond die zat er nève.
En de kat wou de hond niks géve.

Trui de bui de iezere pot.
De deur op slot.
De spel op de mouw
Dat is de ongemekkelijke martse juffrouw.

As Fib net zo sterk was as zien bruur Jan,
dan liet ie 't van veure rolle
en van achtere grolle.

Grote vader en kleine vader
Maar grote vader het meest

Onze vader waaiewiet
Waaiewiet, waaimet david,
David sullekop,
Sullekop kiekerekie
Kiekerekie boterham.

Is die foto nou nog niet klaar?

Wat zal ik vandaag eens gaan doen!

Jan Wijers

Uit het Rijke Roomsche Leven

Als we in Mook komen gaan we ook regelmatig naar het kerkhof. Mijn ouders liggen daar begraven en omdat je zoveel bekende namen van vroeger ziet van mensen die je hebt gekend lopen we altijd even rond en onwillekeurig denk ik dan wel eens: „Wie ben ik dat ik hier nog loop" als je veel namen ziet van oude bekenden die soms veel jonger waren dan jij. Op het middenpad naar boven zie ik dan altijd de grafsteen van Pastoor Slijpen, overleden in 1935. Aan pastoor Slijpen heb ik niet zo'n goede herinneringen. In de vijfde tot de zevende klas kregen we 's morgens om half negen catechismusles in de kerk. Als je ook maar iets te laat was kreeg je te horen: „Donder maar weer op", terwijl wij helemaal van de Biesselt kwamen, weer of geen weer! In de lagere klassen hadden we les gehad op school van kapelaan Peters, een fijn mens. Hij kwam regelmatig vooral in 1933 op huisbezoek in verband met het overlijden van mijn moeder en voor mijn vader die met een gezin van acht kinderen achterbleef!
In Groesbeek was ik lid van de wandelsportvereniging „Irene", maar in deze vereniging waren ook protestanten. Prompt kwam de pastoor uit Groesbeek naar mijn baas (waarom niet naar mij?) om te zeggen dat dat niet kon zo'n gemengde vereniging, terwijl het juist een keurige fijne en gezellige groep was. Omdat ik het met de pastoor niet eens was en een aantal met mij, bleven we gewoon lid van de vereniging. Ik heb er een protestante vriend voor het leven aan overgehouden. We hebben nog altijd regelmatig contact met elkaar, ook al woont hij in Born (O).

Even heb ik geaarzeld of ik dit wel kon schrijven, maar de ervaring van destijds heeft geen invloed gehad op mijn geloofsovertuiging. Mijn vrouw en ik gaan nog altijd naar de kerk, mijn vrouw is al meer dan 43 jaar lid van het dames- en herenzangkoor van de „Goede Herder" in onze wijk. Zelf heb ik eind jaren vijftig bijzonder prettig samen gewerkt met pastoor Lazeroms (bouwpastoor) in verband met het stichten van de nieuwe Parochie „de Goede Herder" in Breda-Noord. Vele jaren tot het emeritaat van pastoor Lazeroms ben ik penningmeester-administrateur geweest van ons kerkbestuur. Helaas zijn door rigoureus afnemend kerkbezoek, in de loop der jaren, de vijf parochies van Breda-Noord samengevoegd tot één parochie en één kerkbestuur.

Dat was natuurlijk een zéér ingrijpende maatregel, hoewel we achteraf toch blij zijn want nu is de centraal gelegen kerk 's zaterdags en 's zondags weer behoorlijk bezet.
Als kind vroeg ik mij af waarom wij op de lagere school een cathechismus hadden die op de eerste bladzijden de naam vermeldde van: Mgr. Arnold Frans Diepen, Bisschop van 's Hertogenbosch.
Waarom niet Mgr. Lemmens uit Roermond? Mook behoorde toen en nog steeds tot Limburg!

In de boekenkast van mijn, inmiddels overleden zwager, stond destijds een boek getiteld „De Wellevendheid" (negende vermeerderde druk).

Bij mijn afscheid van het kerk- en schoolbestuur in 1978 kon ik het toch niet laten om enkele passages uit dat boek te citeren:
„Men drinke de koffie uit de tas zelf en niet uit het schoteltje; is de koffie overgelopen dan giet men deze weer in het kopje. Na de koffie gebruikt te hebben, legt men het lepeltje op het schoteltje. Als men drinkt, neemt men het kopje altijd in de rechterhand; men ... houdt het bij het oortje vast".
„De dienstboden behooren ook tot het huisgezin en verdienen met achting behandeld te worden. ...daar gij geroepen zijt, hun vroeg of laat met gezag te gebieden, moet gij met hen niet omgaan als met Uwe makkers en U niet met hen op gelijken voet stellen. Houdt U niet teveel bij hen op in de keuken, stal of tuin. Gebruik nooit eenige spijs of drank in de keuken. Kom niet in de vertrekken die voor de dienstboden bestemd zijn. ...Toon altijd, dat Uwe opvoeding hooger en voortreffelijker is dan de hunne"!!

Met zeer veel interesse heb ik Rond de Grenssteen nr 53 gelezen: Portret van een Herder, over Pastoor van Dijk. Dat is een priester van deze tijd!! Ook de manier waarop de eucharistiediensten door hem verzorgd worden in de prachtige Mookse kerk met het unieke tongewelf en het prachtige kunstwerk van Frans Fiddelers. Mijn vrouw en ik vinden het prachtig en we hebben meerdere keren iemand van ons koor uit Breda meegenomen en de dienst bijgewoond. Ook zijn we bij veel zeer verzorgde uitvaartdiensten aanwezig geweest. Er is zelfs een ringleiding aanwezig waardoor ik, in verband met mijn slecht gehoor, de diensten heel goed kan volgen.
Jammer dat Mook zo ver weg is...

Kunst aan de Maas

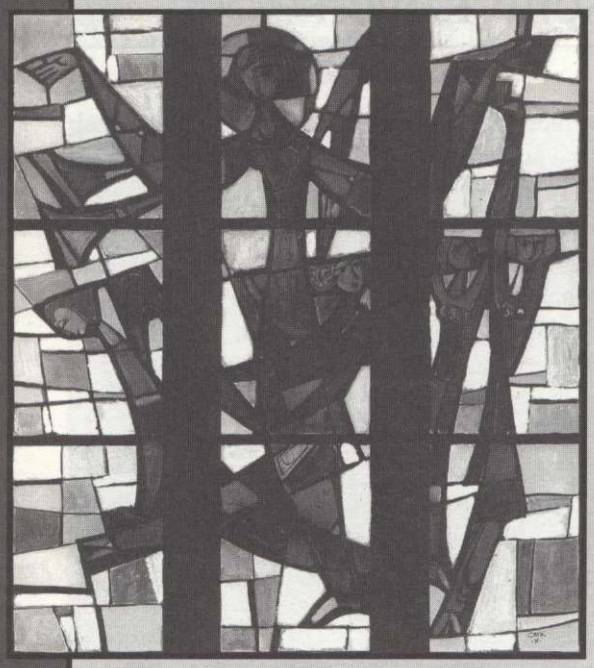

Kunstenaars van toen en nu binnen
de gemeente Mook en Middelaar

een boek dat er wezen mag

Het al vaak besproken boek over alle kunstenaars uit onze gemeente is na veel oponthoud dan toch verschenen. Diverse oorzaken waren debet aan de vertraging: eerst waren het de financiële problemen, en later kwamen persoonlijke omstandigheden de moeilijkheden nog eens vergroten.

Op zaterdag 24 november werd het eerste exemplaar uitgereikt aan de oudste nog in leven zijnde kunstenaar uit de Plasmolense periode, de heer Frans Fiddelers. Mede gezien zijn leeftijd (94) leek het beter deze gebeurtenis in de huiselijke omgeving te laten plaatsvinden. Fiddelers was buitengewoon vereerd met dit gebaar en haalde diverse mooie herinneringen op uit zijn lange leven als kunstschilder. Trots was hij op zijn ervaring in de prachtige natuur van de Plasmolen waar hij eens naast Jac van Mourik het Beekweggetje van de St. Jansberg stond te schilderen. Op onze vraag 'wie bij wie afkeek' bleef hij het antwoord schuldig: bescheidenheid siert deze man. Na het uitreiken van het eerste boek ging in De Poort van Limburg de verkoop van start. Meer dan de helft van de oplage was al vooraf gereserveerd en ook grotendeels afgehaald. De reacties op inhoud en uitvoering van het boek waren van dien aard dat veel boeken nabesteld werden, allemaal voor het goede doel: in de zak of onder de kerstboom. Verwacht wordt dat de resterende exemplaren binnen drie maanden een nieuwe eigenaar gevonden hebben.

In het boek hebben meer dan honderd kunstenaars die enige band hebben met onze woonomgeving een plaats gekregen: niet alleen schilders en tekenaars, maar ook grafici, houtsnijders, kantklossers, wevers, architecten en fotografen. Begonnen werd in de jaren rond 1900, maar aan de grafici van enkele eeuwen eerder is eveneens ruim aandacht geschonken. Vooral de 48 pagina's met een selectie van kunst in kleur geven een goed beeld van de verscheidenheid in 'oude' en 'jonge' kunst. Natuurlijk zijn onze bestuursleden graag bereid nadere informatie te verstrekken. Hun telefoonnummers staan achter in dit tijdschrift vermeld.

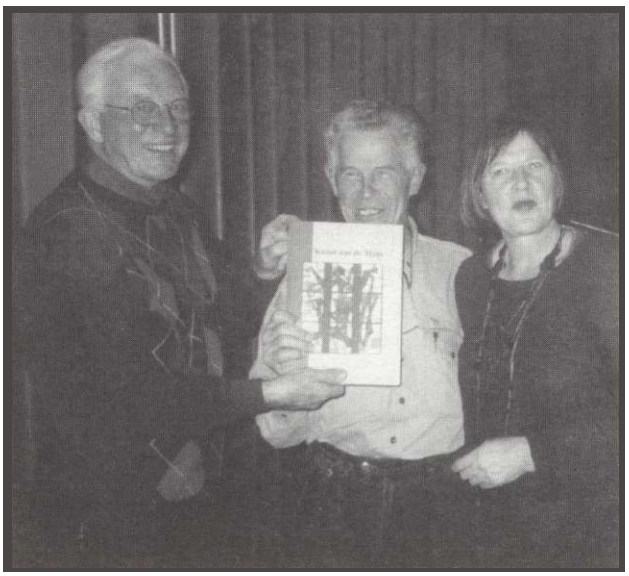

De samenstellers van het standaardwerk: Joop Slooff, Ad Smijers en Stephanie Poels Zanders.

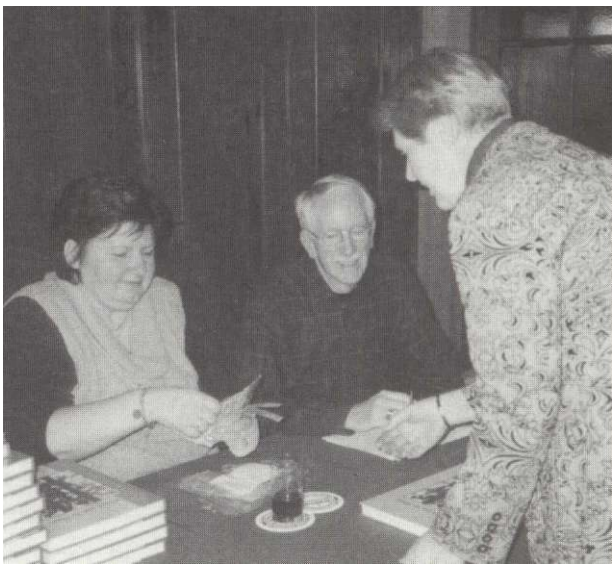

De verkoop van de gereserveerde boeken ging vlot van start: José Mulders en Han van Duuren.

Frans Fiddelers ontving thuis het eerste exemplaar.

De burgemeester betaalde zijn eerste exemplaar.

Enkele bezoekers: Joop en Lucy Slooff, Joe Wols en Jan Labro.

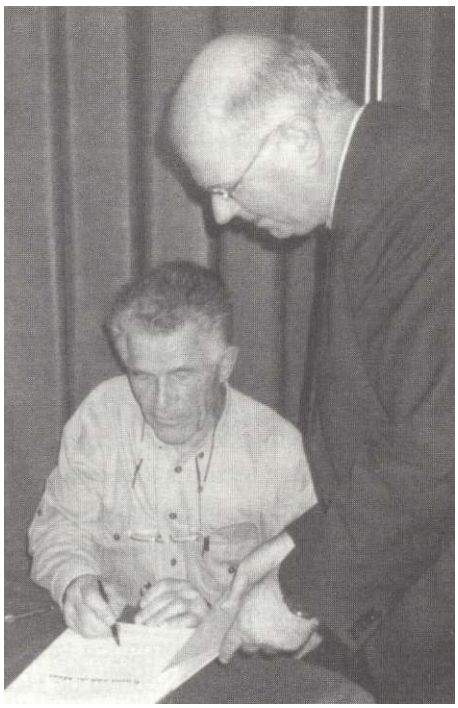

Arno's boek wordt gesigneerd.

Ad Smijers wordt bedankt.

Jan van de Mond en Diny Lamers.

Anky Wolters-van der Werff

Een kibbelarij over 'mijn en dijn'

„Het was sedert onherdenkelijke tijden een gebruijk" dat de inwoners van Mook wonende aan de grens met Heumen hun vee mede op het Heumense Broek, of de gemeenteweide mochten laten weiden en grazen. Voor de vergunning daartoe moesten zij dezelfde lasten dragen als de Heumenaren die daar hun vee naar toe brachten. In ruil hiervoor was het de Heumense ingezetenen woonachtig aan de grens van het Mookse territoir toegestaan hun schapen op de Mookerheide te laten drijven, grazen en hoeden. Zij betaalden als vergoeding aan het gilde te Mook een jaarlijkse recognitie.
Was er tussen (enkele van) deze grensbewoners onenigheid ontstaan? De bronnen vermelden het niet, maar ongeveer in 1780 hebben de Heumense inwoners hun weide-vergunning aan die van Mook ingetrokken. Daarop weigerde Mook de Heumense schapen op de heide toe te laten - en miste het gilde de inkomsten daarvan. Een jaar of acht, negen later trachtte een Heumenaar het aloude gebruik te herstellen. Hij trok met zijn schapen de Mookerheide weer eens op. Maar in Mook was men het geschil blijkbaar nog niet vergeten. De hele kudde werd ingesloten en vervolgens naar het gerichtshuis in Mook overgebracht. De schepenen en „ons heer" van Mook discussieerden over de kwestie met commissarissen uit de magistraat van Nijmegen als zijnde heren van Heumen. (In 1769 had Nijmegen de heerlijkheid Heumen gekocht van de toenmalige eigenaar, Van Steenhuijs). Ze kwamen overeen dat voortaan ieder met zijn beesten op eigen gemeentegrond moest blijven.

Ondanks die bepaling van hogerhand verstoutten de Heumense schapenhoeders zich om met hun schapen van tijd tot tijd niet alleen de heide op te gaan, maar hun dieren ook aan en op de dijk van Mook te drijven en daar te laten grazen. De Mookenaren beschouwden dit als direct strijdig met de afspraak en „tot merkelijk nadeel" van de Mookse gemeente.
Een dergelijke brutaliteit moest met krachtdadige middelen worden tegengegaan! Het bleef ook niet bij schapen hoeden. De Heumenaren die bij de Mookse grens woonden maakten hier tevens misbruik van door in Mook zand, aarde en plaggen te halen en die naar Heumen te vervoeren. Zij gebruikten dus grond die aan een ander toebehoorde, grond waar ze geen recht op hadden. Het was een daad die volgens de Mookenaren tegen alle rede en billijkheid inging. Zij hadden inwoners van Heu-

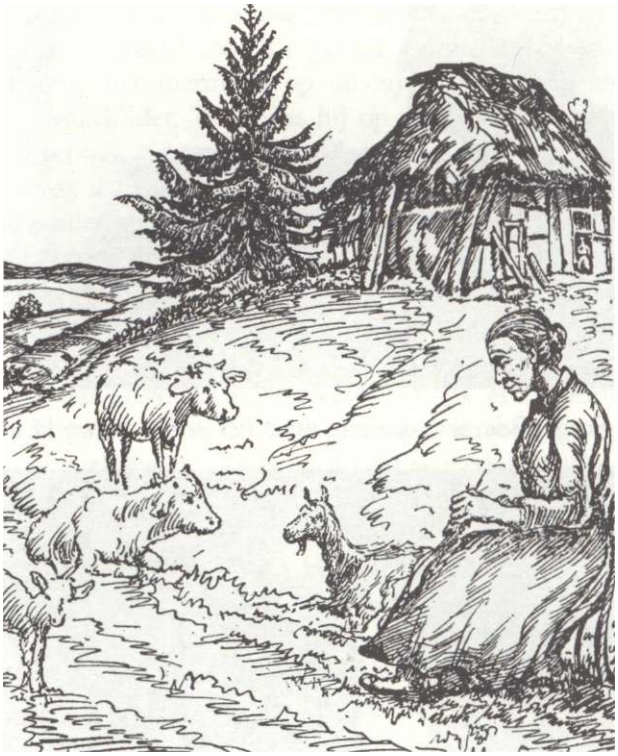

men die land in Mooks gebied bezaten alleen toegestaan zand of plaggen in Mook te halen, als zij dat zouden gebruiken tot verbetering en cultivering van hun land onder Mook gelegen. Nu ging het echter zelfs zó ver, dat ook andere Heumenaren kwamen profiteren en de Mookse grond „vrij en onverhindert" naar hun eigen territoir vervoerden. Ook hiertegen diende krachtdadig en met gepaste middelen opgetreden te worden, vond men in Mook.

In juli 1792 bogen de Mookse schepenen zich nogmaals over deze toestand van het mijn en het dijn. Ze kwamen er kennelijk niet helemaal uit en riepen de hulp in van de criminaal-raad en richter van Mook, de heer Hopman die te Kleef zijn kantoor had. Hopman had het druk met allerlei strubbelingen vanwege Franse soldaten in de regio, maar na verloop van tijd zond hij zijn gegevens betreffende de geschillen tussen Heumen en Mook door naar de burgemeester van Nijmegen. In een begeleidend briefje van 17 april 1793 stelde hij voor om op 26 april - als er te Mook een gerichtsdag zou zijn - elkaar te treffen bij schepen Verhoeven in Mook, of ergens in Heumen op een plaats aan te wijzen door de burgemeester. Dan konden ze samen proberen eindelijk eens een einde te maken aan de nu al jaren durende kibbelpartijen.

Frans van Verschuer

Zwemmen in de vrije natuur

Het lijkt wel of de zomers vroeger langer en warmer waren dan nu, maar dat zal wel verbeelding zijn. Gezwommen werd er in ieder geval volop. Je kon daarvoor naar het zwembad aan de Plasmolen, de Maas en het Middelaars meertje. Het zwembad aan de Plasmolen was lekker dicht bij huis, maar vaak was het er erg druk en het was allemaal zo gereglementeerd. Er was een dames- en een herenbad want gemengd zwemmen mocht niet. Moeders en vaders zaten apart. Door de coniferenhaag die het dames- en het herenbad scheidde, gaf moeders het lunchpakket door aan vaders! Voor ons, kinderen, maakte het niet zoveel uit, want tot en met je twaalfde mocht je in het dames- en herenbad. Veel badgasten vonden het niet gemengd mogen zwemmen toen al ver uit de tijd, maar het was nu eenmaal zo. Soms werd er echter verzet gepleegd, meestal door een moeder die zich bij haar man in het herenbad voegde. Badmeester Rutten riep dan door de luidspreker 'Wil de mevrouw die in het herenbad zit naar het damesbad gaan' Als ze dat niet deed herhaalde hij zijn oproep. Als dat nog niet hielp, liep hij, nee snelwandelende hij met driftige pasjes naar de vrouw toe en sommeerde haar het zwembad te verlaten. Inmiddels had het voorval de aandacht van de meeste badgasten gekregen en zo ontstond er een enorme spanning. Zou ze het zwembad verlaten of niet. Het verbaasde me dat sommige mensen partij kozen voor de badmeester die een maatregel moest uitvoeren waar hij waarschijnlijk zelf niet achterstond. Want in het voorbijgaan riepen ze hem toe „zet ze d'r uit". Als de dame nog steeds niet van plan was te vertrekken, werd de politie erbij gehaald die de onschuldige uit het zwembad sleurde, met een bekeuring. Ik vond het een dappere vrouw en denk dat de meesten dat vonden, maar gehoorzaamheid aan het gezag stond toen buiten kijf.

De vrijgevochten Plasmolenaren gingen dan ook zwemmen in de Maas bij Jaap Mulders, Jaap van de Kop genoemd. Jaap had vroeger aan de Plasmolen geboerd in de Muldershof. Aan de Maas had hij een prachtig gelegen boerderij „de Kop" genaamd. Heel modern was de beregeningsinstallatie waar je heerlijk onder kon douchen! Je kon er altijd terecht, we mochten ons omkleden in een machinewerkplaatsje waar het heel apart naar olie rook. Het was een bont gezelschap daar aan de Maas: Itie van Mourik met haar man Louis de Bourbon, een dikkerd die vele huidplooien had als hij zat (het lijkt wel een zeug met twee rijen tepels, zei mijn broer Ot eens), Oom Daan die tijdenlang onbewegelijk op zijn rug in het water kon liggen, en neef Daan met zijn vrouw Egi en hun dochtertje Veronica en Rein en Greet Cox.

Aan de Maas bij Jaap van 'de Kop' (Jaap Mulders) wordt de hooiwagen geladen. Bovenop staat Jan Voss en in het weiland zien we Astrid en Frans van Verschuer en Jaap Mulders junior.

Gerard Cox (Buil) waakt als parttime badmeester in het zwembad aan de Plasmolen over het dames- en herenbad.

De Maas was toen nog heel helder, vooral tussen de kribben. Heel af en toe voer er nog een vrachtzeilschip met hulpmotor voorbij maar de meeste schepen waren gemotoriseerd. Stroomopwaarts voeren ze vrij langzaam. Je kon er dan naar toe zwemmen en op het looppad gaan zitten. Als de schipper het goed vond kon je mee tot aan de stuw in Sambeek. Daar stapte je over op een schip dat weer terug ging. Een sleepje pikken noemden we dat. Het was wel uitkijken geblazen met dat sleepje pikken want sommige schepen hadden nog een zij schroef en die moest je natuurlijk niet hebben. Vaak dreven er eilandjes van graspollen, daar kon je op gaan zitten en een eind meedrijven. Halverwege de middag kwam meestal Pietje Huisman van de steenfabriek Huisman op een sleep aangevaren om zijn vriendin Greet Cox te zien. Het was een aparte verschijning, sterk gebruind in een kleurig Bermudashirt. Hij sprak een beetje Engelsachtig, de Tony Curtis van de Milsbeek.

Op het eind van de middag kwam Truus Mulders, de dochter van Jaap, meestal nog even. Zij verfriste zich op een platte steen in de krib en zwom daarna met vaste slag een paar baantjes. Haar zwemmen had iets ernstigs alsof zwemmen functioneel moest zijn en niet zomaar voor je plezier. Ook aan de Maas gold de gemeentelijke verordening dat er niet gemengd mocht worden gezwommen. Er werd vaak gecontroleerd door de politie. Daarom moest er steeds iemand op de uitkijk staan om te zien of de kust veilig was. Meestal kwam wachtmeester Claessen. Iedereen deed dan alsof hij alleen lekker in het zonnetje zat, dan kon hij je niets maken. Eens stopte Rein Cox een tak in de uitlaat van zijn motor. Even later hoorden we hem zijn motor aantrappen maar zonder succes. Hij bleef maar trappen en kreeg een hoofd als een biet. Opeens hoorden we een knal, waarna hij luid knetterend wegreed; de uitlaat was gesprongen!

Een heerlijk zwemplekje was ook het Middelaars meertje: of het echt zo heette weet ik niet, maar we noemden het zo. Het lag heel idyllisch weggestopt in een dennenbosje ter hoogte van de plaats waar nu de jachthaven de Driessen ligt. Het was heel klein, ik schat 50 meter lang en 15 meter breed, eivormig dus. Het was niet diep, iets meer dan een halve meter. Er heerste daar een volmaakte rust. Libellen zweefden boven het water en zodra we uit het water kwamen brak er een waar kikkerconcert los. Er stond zonnedauw aan de oevers en later in de zomer bloeide de prachtig blauwe klokjesgentiaan. In het kraakheldere water, dat heerlijk warm was, zwommen de dikkoppen van de knoflookpad, de grootste dikkoppen die er zijn. Atoomdikkoppen noemden we ze. Op een keer gingen Huubje Cox en ik picknicken bij het meertje. We hadden pannenkoekendeeg van thuis meegekregen. Gewapend met het deeg in een aluminium keteltje, een koekenpan, een colaflesje met slaolie en een zak droog hout gingen we op pad. We stookten het vuur veel te hoog op, de vlam sloeg in de pan en we hadden geluk dat het kurkdroge dennenbosje niet in de fik vloog. En nu kan ik me voorstellen dat de jongere lezers denken: waarom gingen jullie niet naar de Mookerplas? Nou daar was een goede reden voor; die was er nog niet.

Rondom het nieuwe huis werden de kerstboompjes geplant. Otto van Verschuer (sr) is hier aan het werk.

Frans van Verschuer

Geld verdienen

Vermogen was er wel op het landgoed maar veel kasgeld niet. De pachten waren erg laag en het bos bracht weinig op. Maar daar zou gauw verandering in komen zei mijn vader, want hij ging forellen kweken in het groene water. Het water had daar de juiste temperatuur voor! Hij kocht jonge visjes en voerde ze elke dag met een emmer brokjes. Ze groeiden goed en weldra zouden ze verkocht kunnen worden. Op onverklaarbare wijze werden het er echter hoe langer hoe minder. Totdat bleek dat er op grote schaal illegaal op gevist werd. „De baron het herringen" zeiden ze in Groesbeek. Na het plaatsen van enkele bordjes „Streng verboden te vissen" werd het wat minder. Er werden weer wat jonge visjes bijgezet die echter al gauw door de grotere werden verslonden. Het zat niet mee, want door zware regenval brak de dijk van het Groene water en alle vissen kwamen in het Molendals vijvertje terecht waar ze na enkele dagen dood gingen aan zuurstofgebrek. De forellenkwekerij kwam zo aan zijn eind.

Alles wat je met levende have doet is veel te riskant zei mijn vader. Ik ga appels telen, die brengen heel wat op. Bij het herenhuis, tussen de Helweg, de Eikenlaan en de Kastanjelaan lag een perceel dat uitstekend voor een boomgaard geschikt was. Daar werden de appelboompjes geplant. Mijn vader volgde nog een cursus fruitbomen snoeien in Zuid-Limburg en daarna maar wachten totdat de bomen vrucht gingen dragen. Na een paar jaar was het zover. De appels werden in de buurt verkocht tegen veilingprijzen. Vaak moest ik ze wegbrengen met een kruiwagentje dat daar speciaal door de Gebroeders Bouhuis voor gemaakt was. Ik moest dan een krantenknipsel waarop de veilingprijzen vermeld stonden meenemen zodat de klanten konden zien dat ze niet te duur waren. Ze werden in veilingkisten gedaan die Piet van Oyen en Hen Hubers die normaliter in het bos werkten, gemaakt hadden. Het juiste gewicht werd afgewogen op een bascule. Dat ging heel secuur. Eerst moest het lege gewicht van de kist ingesteld worden en daarna werden de appels gewogen. Als het juiste gewicht bereikt was ging er nog een appel bij als toegift.

Van tevoren rekende ik uit hoeveel elke kist moest opbrengen want Lombarts Calville's waren wat duurder dan Cox Oranjes of Jonathans. Vaak gingen de appels naar de kunstschilders Job of Ocker. Ocker was een beetje onberekenbaar met afrekenen: „Mag je dat geld zelf houden", vroeg hij eens. Nee ik moet het allemaal afgeven zei ik geschrokken, want ik was als de dood dat ik het anders niet zou krijgen. Na verloop van tijd werd de appelverkoop aan de buurtbewoners hoe langer hoe minder. Ze wilden wel een paar kilo of zo maar geen veilingkist vol. Alles ging in het vervolg naar de veiling. Het loont zich niet meer, je zou het groter op moeten zetten zei mijn vader maar dan wordt alles opgeslokt door de sociale lasten.

Kerstbomen telen, dat was het, geen gedoe meer met huis aan huisbezorging of veilingkosten. Rondom ons nieuwe huis werden daarom kerstdennen geplant. Wacht maar eens af, een cent per centimeter brengen ze straks op. Inderdaad, na verloop van tijd waren de kerstboompjes zover. Enkele handelaren kwamen erop af. Echte linkmichels waren het. De boompjes hadden te weinig takken of er zat ergens wel een bruin takje, of ze waren te groot of te klein of de markt was slecht. Jullie mogen ze zelf uitzoeken zei mijn vader. Ze kregen dan 100 raffiastrookjes mee. Om elke mooie boom moesten ze een strookje binden. Daarna werd het restant van de raffia strookjes geteld en moest er afgerekend worden. Ook werd er op bestelling verkocht. Vaak moest ik een kerstboom op de fiets wegbrengen. Bij een mevrouw uit Molenhoek moest ik geheid drie maal langsgaan om het geld (*f* 1,75) los te krijgen.

In het Groene Water werden de jonge forellen uitgezet.

Hans Triebels

Jacques van Mourik thuis

Dierbare herinneringen aan een mooie tijd

Wie iets over de schilder Jacques van Mourik wil weten, kan daartoe het best terecht bij de heer Hans Triebels, tegenwoordig woonachtig in Mook, maar daarvoor gedurende meer dan dertig jaren wonend in de Plasmolen in het huis van Van Mourik, die hij als geen ander tot aan diens dood in 1971 heeft gekend en van dag tot dag heeft meegemaakt. Hans Triebels was bevriend met Van Mouriks dochter Iet, die hij kende vanaf de tijd dat zij in Nijmegen pianoles bij hem kwam nemen. Zij was een echte „buitenleerling" en bracht iedere week bloemen of „iets vers" uit de moestuin mee.
Wij laten Hans Triebels hier verder aan het woord.

„Zou het niet prettig zijn als je eens in de Plasmolen kwam om kennis te maken met mijn vader?" vroeg Iet mij eens na de les. Dit gebeurde en de kennismaking kwam tot stand. Er volgde een vriendschap die jaren zou duren.
Ik had Van Mourik al eens heel vluchtig ontmoet. Ik woonde in een pension bij een gemoedelijke, volumineuze vrouw, wier maatschappelijke status mij onthuld werd tijdens mijn eerste maaltijd in de serre van haar etablissement. Voorafgegaan door de belangstellende vraag: „Is het lekker?", voegde een achter een gordijn verborgen papegaai aan de vraag mij verder vertrouwelijk toe: „Mevrouw De Kat is een weduwvrouw. De vrouw van De Kat is een weduwvrouw. Tja...
Deze mevrouw De Kat nu had bij de schilder Van Mourik een portret besteld van haar overleden man, dat hij moest maken aan de hand van een foto. Geen moeilijker opdracht voor een schilder dan iemand te portretteren die hij niet gekend heeft, wiens gelaatskleur nergens uit blijkt en wiens ogen u vanuit de dood aanstaren. Het was dan ook niet verwonderlijk dat het resultaat mevrouw De Kat tegenviel. „Ik zie er hem niet in terug." Van Mourik, die het doek zelf bracht, was wat van zijn stuk. Hij keek eens om zich heen en zag het witte troetelhondje van zijn opdrachtgeefster. Hij bood aan, ter compensatie, dit diertje te portretteren. „De vrouw van De Kat" heeft er later, leek me, nog meer plezier aan beleefd dan aan „Fritske".
Kort daarna kwam ik in de Plasmolen, dat ik al geruime tijd kende door mijn herhaalde ritten met de stoomtram - en het was een mooie stoomtram! - niet bevroedend dat dat prachtige oord later voor vele jaren mijn woonplaats zou worden en een mooie tijd zou inluiden. Van Mourik genoot toentertijd de naam de bekendste schilder van de Plasmolen te zijn. Er woonden in die dagen een aantal collega's van hem kort bij elkaar en daaraan ontleende de Schildersweg dan ook zijn naam. Terzijde van het huis was een atelier gebouwd, maar dat heeft hij nooit gebruikt. Na enige malen verhuurd te zijn geweest is het afgebroken om plaats te maken voor een moestuin. Geen atelier dus meer voor Van Mourik. Hij schilderde in een hoek bij het grote raam van de woonkamer. Ik heb zelden een rommeliger hoek gezien, maar hij voelde zich er gelukkig temidden van de mensen te kunnen werken, en zijn doofheid voorkwam dat hij zich door gesprekken van anderen kon laten afleiden. De laatste jaren sliep hij ook beneden om hem het trappenlopen te besparen. Een gordijn dwars door de kamer liet hem de duisternis om te kunnen slapen.
Wat was Van Mourik voor een mens waar het de maatschappij betreft? In zijn jonge jaren was hij een echte provo geweest. Hij was en bleef wars van ieder establishment, hoewel hij wel de voordelen van contact ermee inzag, vooral materieel gezien. In zeker opzicht was hij echt onmaatschappelijk. Hij voelde zich in bepaalde omstandigheden niet op zijn gemak, wat ten dele ook door een zeker soort verlegenheid tot uiting kwam. Dan wist hij zich geen geschikte houding te geven. Maar gewoonlijk was hij tegen iedereen aardig, vriendelijk en beleefd. En ten opzichte van bepaalde „gunsten" kon hij ook dankbaar zijn, zoals bij het verkrijgen van een jaarlijks „eregeld", dat hem financieel een ruimere armslag gaf.
Van Mourik was ijdel: hij was er zich van bewust dat hij een opvallende en aantrekkelijke verschijningwas. Ik heb hem jarenlang geschoren - zonder hem ooit te snijden! - en bij een van die gelegenheden zei hij, ouder geworden, eens: „Wat heb ik toch een oude rotkop gekregen". Zo ijdel was hij wel, en niemand wordt er bij het klimmen der jaren nu eenmaal mooier op. Die ijdelheid toonde hij ook bij het niet willen gebruiken van zijn twee gehoorapparaten. Een bezoekster die hij niet kon verstaan en die hem zei: „Gebruik toch je apparaat!", antwoordde hij doodleuk met: „Ik heb er geen, schrijf alles maar op". Onder handbereik lagen de twee exemplaren, maar gebruiken deed hij ze niet.

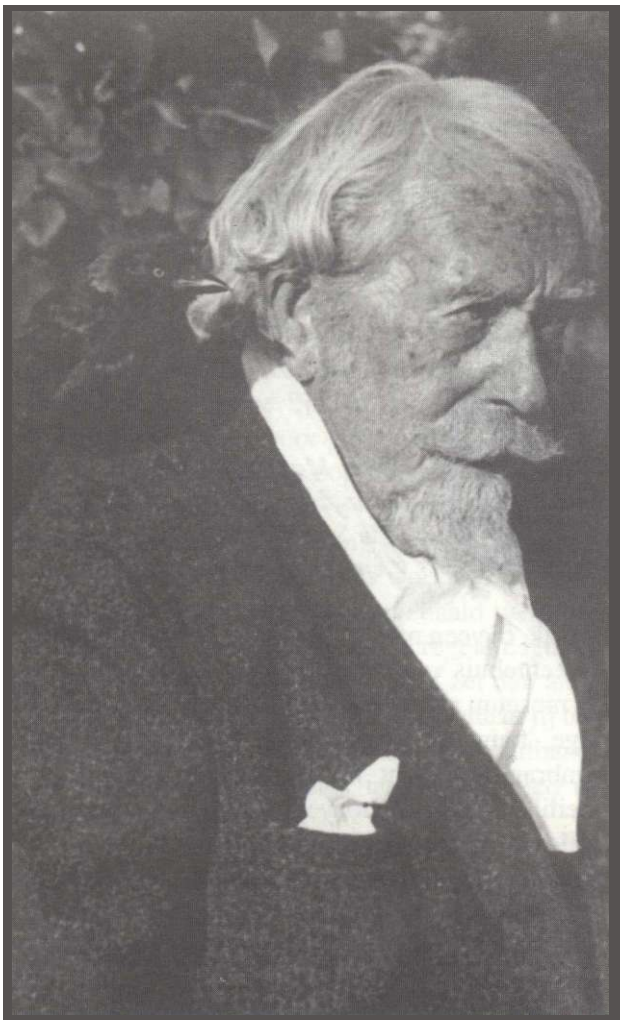

Jacques van Mourik met de kraai, of was het een kauw, op zijn schouder.

In zijn uiterlijke verschijning was hij nog een volgeling van het principe dat een kunstenaar zich tegenover de „gewone maatschappij" moest onderscheiden door opvallende kleding, een overblijfsel uit de tijd waarin een kunstenaar zich min of meer een aparte figuur in de samenleving voelde en dat ook moest laten blijken. In plaats van een das een witte sjaal om zijn nek of een handdoek, het kapsel compleet met baard... het gaf hem wel een fraai, opvallend uiterlijk; een zekere nonchalante wijze van doen. Kunstenaars droegen toen veelal een lavalière, om het kunstenaarsschap te accentueren, zodat men wist: dat is een kunstenaar! Maar vooral: het hoorde bij hem en maakte hem tot wat hij was (en ook wilde zijn).

Hij was gemakkelijk met eten en drinken, maar het was wel eens moeilijk hem voldoende vocht te laten gebruiken. Tot op de laatste dag van zijn leven - hij wilde toen eigenlijk al dood - was haast geen kopje thee meer in hem te krijgen. Van die morgen herinner ik mij nog het meest tragische moment, zes uur in de ochtend, dat hij mij vroeg: „Wil je nog één laatste pijp voor mij stoppen?" De volgende morgen was hij overleden.

Tot zijn vaste gewoontes behoorde het op Iets verjaardag al vroeg naar buiten te gaan om varens in het dal te plukken om daartnee haar stoel te versieren. Het laatste jaar liet hij dat maar aan mij over, want het werd hem te bezwaarlijk. Bij dat soort gelegenheden merkte hij dat zijn krachten afnamen en dat leidde er toe dat hij van het leven genoeg begon te krijgen. Geloofde hij in een ander, nieuw leven? Het was moeilijk daarachter te komen. Over dit soort dingen sprak hij nooit en hij ontweek het als een gesprek die richting op ging. Hij had een goede band met pater Cox uit de Doddendaalparochie in Nijmegen en ook met de plaatselijke dominee Mondt stond hij op goede voet. Maar... voorzichtig gepolst, liet hij bij het naderen van de dood niet merken veel prijs te stellen op hun geestelijke bijstand. Soms was hij geroerd door bijzondere belangstelling in zijn persoon, zoals de serenade van de fanfare bij zijn negentigste verjaardag, of bij de tentoonstelling in Venray - mede door de gemeente Mook georganiseerd die daarvoor geen geschikte zaal had. Zijn ontroering was toen vooral merkbaar doordat een oud echtpaar uit het diepe zuiden van Limburg tevoren met een klein, mooi schilderijtje kwam om dat voor de tentoonstelling in bruikleen af te staan: een geitje bij een hek in de wei. Toen zei Van Mourik ontroerd: „Dat heb ik misschien wel vijfenveertig jaar geleden geschilderd."

Die gelegenheid heeft mij toen weer eens doen denken: wat is het toch jammer en vreemd dat schilders, beeldhouwers en andere kunstenaars nooit het voorbeeld hebben gevolgd van componisten door aan hun werken een opusnummer te geven. Het zou de omvang van hun oeuvre en de tijd van ontstaan hebben helpen bepalen en daardoor wellicht ook bijdragen aan de omstandigheden waaronder een werk gemaakt is. In het geval van dat mooie geitje zou het moment van ontstaan 'gepreciseerd' zijn geweest. Ook zou misschien duidelijk zijn geweest om welke opdracht het had gegaan.

De vele schilderijen van Van Mourik zouden in drie categorieën ondergebracht kunnen worden: de eigen, spontane scheppingen, de opdrachten en de „verkopertjes". Zuiver artistiek gesproken zijn daarbij de eigen, spontane doeken de belangrijkste. Inspiratiebronnen daartoe waren de natuur, ontmoetingen met bijzondere mensen en gebeurtenissen. Bij de opdrachten stonden portretten bovenaan.

Van Mourik en Triebels samen aan de wandel aan het eind van de St. Maartensweg, met aan de einder de schuur van Arts.

Ik heb daarvan verschillende mooie zien ontstaan. Opmerkelijk daarbij was dat, als de geportetteerde een mooie vrouw was, Van Mourik er op stond met haar in een fraaie omgeving te gaan dineren. Hij „showde" dan met het fraaie vrouwelijke schepsel. Zij, van haar kant, pronkte er mee voor dat diner te zijn uitverkoren door deze langzamerhand bekend geworden, opvallende verschijning.

De „verkopertjes" vormden de grootste categorie en gewoonlijk werd daarmee weinig omslag gemaakt. Het was bijna altijd een „Beekweggetje" of „Het groene water", twee soorten doeken die Van Mourik aan de lopende band heeft vervaardigd. Ik waag het te betwijfelen of hij er zelf genoegen aan beleefde, maar men moet nu eenmaal ook leven.

„Verkopertjes" vergden niet veel tijd: er lag een vast stramien aan ten grondslag. Een beekwatertje begon met een ovale ring, met daarbovenuit een boom en daaronderuit de boom ondersteboven. Je kon je dan bij die ring het weerspiegelde oppervlak voorstellen. De rest volgde vanzelf, in een vaste volgorde. Er zijn vele beekweggetjes geschilderd.

Het waren de doeken die de mensen aanspraken en op den duur de naam van Van Mourik verspreidden, op dezelfde manier als de „Kinderkopjes" van Ocker. Wie een beetje van kunst hield, had een kinderkopje van Ocker of een groen watertje van Van Mourik aan de muur hangen. Het is mij wel eens overkomen dat ik tegen de schemering in een straat werd getroffen door een schilderij, in licht lamplicht, waarbij ik dacht: „Dat moet een Van Mourik zijn!". Bij navraag bleek die gedachte juist te zijn. De mooiste doeken hingen vaak op meer openbare plaatsen, zoals de „Tengere modinette" van Van Mourik, die een maand lang in de grote hall van het gemeentehuis van Nijmegen heeft gehangen. En in een museum zag ik eens een prachtig doek met een jonge, faun- of nymfachtige figuur in een bijna Rembrandtiek licht in het centrale punt. Het is moeilijk te zeggen hoeveel Van Mourik heeft geschilderd. Veel meer in ieder geval dan wordt aangenomen. Zelf was hij weinig spraakzaam waar het over zijn werk ging. Onverschilligheid veinzend - zoals bij meer deed om zijn gevoelens te camoufleren - haalde hij de schouders op en deed er het zwijgen toe.

Het verschil in behandeling van het ene doek en het andere heeft mij altijd het meest geïntrigeerd; in bepaalde opzichten kon hij uiterst minutieus zijn, in andere oppervlakkig, op het onverschillige af. Er waren slordigheden die anderen opvielen. Een notaris zei mij eens dat hij ook een Van Mourik had: een ploeg met een paard met drie poten. Een ander had er een met vijf poten. Maakte je Van Mourik op zoiets attent, dan lachte hij een beetje, schilderde er een poot bij, een andere weg, al naar behoefte. Bij zijn zorgeloosheid om details hoorde ook het vaak verwaarlozen van de handen. Het schilderij van zijn dochter let bevat handen die absoluut niet van let zijn: de hare waren klein en mollig (ik weet het van de pianolessen). Het zullen „dichterlijke vrijheden" geweest zijn. Maar soms, als het er echt op aan kwam, kon hij ook heel precies zijn. Ik herinner mij dat hij eens een stroper wilde schilderen en dat ik een half uur in gehurkte houding voor hem moest poseren met een zwaar, ijzeren geweer in mijn handen (mijn gezicht diende niet als voorbeeld voor de stroper!). Het ging hem toen om precies te kunnen zien hoe de hand zich om de trekker spant en welke spierbewegingen de vingers maken.

Soms was er een soort „rekening-courant" voor de betalingsvoorwaarden. Ik herinner mij bijvoorbeeld dat wij, Iet, haar vader en ik, wel eens gingen eten bij de Belvedère in Nijmegen. Daar had de eigenaar een schilderij besteld waarop een dode haring op een tinnen bord met daarnaast een roodgeruite handdoek afgebeeld diende te worden. De haring bleek echter „niet dood genoeg" te zijn en het doek kwam terug. De volgende dag werd het, nu de haring doder was dan ooit, geaccepteerd. Bij de afrekening ging het dan zo: er stond een bedrag aan maaltijden over enige tijd en dat werd vereffend met het honorarium voor het schilderij. Dat was trouwens een gebruik dat nog stamde uit de tijd dat de schilders heel arm waren - tenminste de Plasmolense - en veel op rekening kochten bij de winkels in de buurt. Mocht er thuis worden afgerekend wanneer er een besteld doek opgehaald werd, dan was het altijd de taak van Iet dat te regelen, iets wat zij vreselijk vond. Maar Van Mourik zei dan altijd: „Kindje, regel jij dat even?" of „Iepie, maak jij daar even een afspraak over?" Door dit soort ruilhandel komt het dat er hier en daar nog schilderijen van Van Mourik in hotels en cafés hangen.

Van Mourik had een alleraardigste vriendin. Een dame uit Amsterdam, veel jonger dan hijzelf. Zij hadden elkaar op een tentoonstelling ontmoet en waren sindsdien goede vrienden gebleven. Mariëtte kwam vaak in de Plasmolen, waar ze zich erg thuis voelde en ook goede vrienden werd met Iet. Tot kort voor zijn dood reisde Van Mourik nog naar Amsterdam om haar te bezoeken en af en toe gingen ze samen een weekje logeren in een hotel in Valkenburg. Het aardige was dat beiden aan eikaars gezelschap zoveel genoegen beleefden, ook tegenover de buitenwereld. Want Van Mourik was ijdel genoeg om zich als oudere man trots te tonen in het gezelschap van een mooie vrouw, die bovendien ook nog erg aardig was en erg bezorgd voor hem. Zij, van haar kant, vond het interessant zich te vertonen aan de zijde van een figuur die aller aandacht trok, want zo was het nu eemnaal.

Om het huishouden gaf een kunstenaar als Van Mourik natuurlijk niets. Er zijn dan ook vele mooie verhalen over zijn huishoudelijke hulpen uit de tijd dat Iet in Eindhoven of Amsterdam leefde. Hij nam een „gedienstige" mee naar Nijmegen om bij Vroom en Dreesman taartjes te eten of een dagje uit naar Amsterdam. Het huishouden was van minder belang. Hij was dol op een ritje met de auto en als Iet er niet was, was er altijd wel iemand te vinden die hem mee uit nam. Daar waren wel eens vreemde figuren bij. Ik herinner me een Duitse vrouw, frech, brutaal, die zich echt van hem meester wilde maken. Zelf zei hij: „Die vrouw interesseert me niet, wel haar auto". Dat het niet bepaald een vriendelijke dame was, blijkt wel uit de woorden die ze mij toevoegde: „Geh mal weiter mit deiner elenden Musik." (Ze kon mij niet uitstaan!) Een tijdlang is er ook een andere Duitse vrouw voor de huishouding geweest: een heel grote vrouw, met enorme handen die hem behandelde als een kind en erg goed voor hem zorgde. Van Mourik hield veel van de natuur. Wandelen was een van zijn geliefde bezigheden. Hij zou zelden een dag overslaan zonder zijn „even een beekje maken" en het was voor hem heel erg toen het lopen hem de laatste jaren moeilijk begon te vallen en hij zich moest beperken tot wat heen en weer lopen op het grasveldje bij Ocker (waar nu de Midgetgolfbaan is). Zo lang het lopen nog goed ging, ging hij ook wel eens naar de stad en zelfs naar Amsterdam, naar zijn vriendin Mariëtte. Op wandelingen had hij iets van een oude, ervaren olifant, die rustig, maar zeker voor zijn kudde doorloopt. Wanneer wij de Mookerheide bezochten en in het Startsedal achter het huis van De Haas van Dorsser - een vriend van Van Mourik - omhoog gingen, liep hij in een gestaag tempo heuveltje op, heuveltje af.

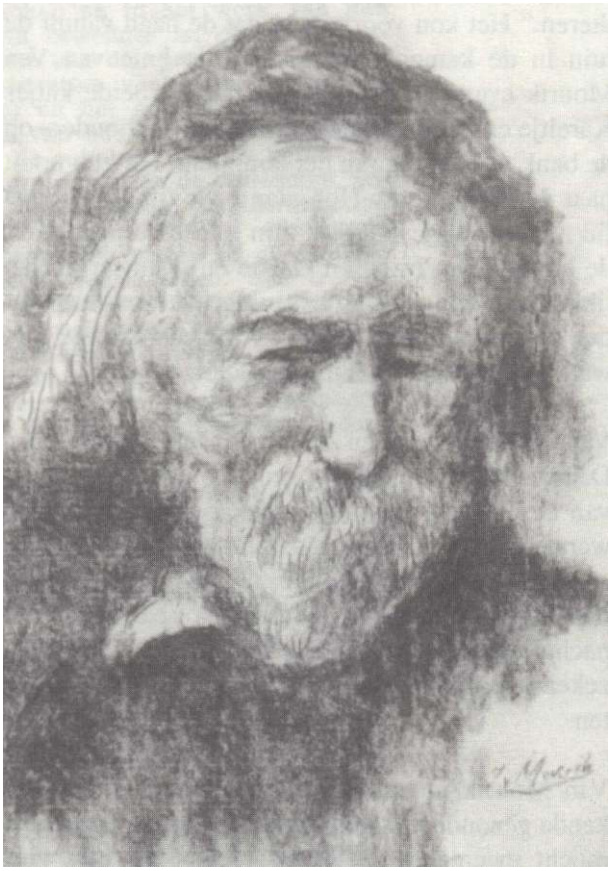

Een van Van Mouriks mooiste roodkrijt tekeningen, door de schilder als verjaardagscadeautje gegeven aan de schrijver van dit artikel.

Eerbetoon voor 90-jarige kunstenaar

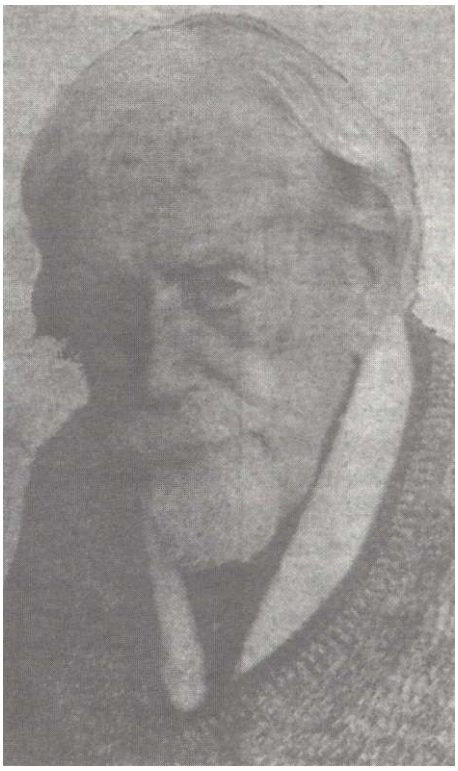

Expositie Jacques van Mourik

De nestor der Plasmolense kunstschilders, de Heer Jacques van Mourik, werd onlangs 90 jaar en aan de verjaardag van deze grote kunstenaar werd o.a. in de Maas- en Niersbode de nodige aandacht besteed. Het is prettig dat deze streekgenoot thans op passende wijze gehuldigd is middels de organisatie van een expositie van zijn schilderijen. Deze tentoonstelling werd ingericht in de foyer van de Schouwburg te Venray en op dinsdag 23 juni j.l. officieel geopend door Burgemeester Drs. F. G. L. L. Schols. Daar deze expositie georganiseerd is in samenwerking met het gemeentebestuur van Mook, was het Kollege van B. en W. van deze plaats - waar Jacques van Mourik domicilie heeft - bij de opening tegenwoordig. Een mooier initiatief op dit gebied, als een expositie van werken van Jacques van Mourik is nauwelijks denkbaar en wij hopen, dat velen deze unieke gelegenheid zullen aangrijpen om de prachtige schilderijen van deze geweldige kunstenaar te zien.

Hij was ook een echte dierenliefhebber. De zin: "Böse leute haben keine Lieder" zou veranderd kunnen worden in „Slechte mensen houden niet van dieren." Het kon voorkomen dat de haan vanuit de tuin in de kamer kwam en op de knie van Van Mourik even een rustplaats vond. De beide katjes Kareltje en Poeleke zaten zich bij zijn schouders op de bank te koesteren in het lamplicht. Hij zou nooit naar de Plasmolense Hof gaan voor zijn kopje koffie zonder stukjes kaas in zijn zak te stoppen voor de honden van Fried en Gerrie en wanneer zij het tikken van zijn stok op het tuingrind hoorden, renden ze hem al tegemoet. Er is ook een aardige foto waarop een kraai op zijn schouders zit.

Van Mourik was een man van vaste gewoontes. Daartoe behoorde ook het ritueel bij de beëindiging van de dag. Dat moment viel omstreeks half tien, wanneer Iet de kaarten voor de dag haalde voor een partijtje klaverjassen, pietermannen of een ander onschuldig spel dat als inleiding tot een zorgeloze nachtrust moest dienen. Zonder dat spelletje zou hij zeker niet de slaap der rechtvaardigen hebben genoten.

Van Mourik mocht zich verheugen in een uitstekende gezondheid. Gedurende alle jaren dat ik hem mocht meemaken is hij maar een keer echt ziek geweest. Hij had toen een slokdarmoperatie nodig en wij hebben hem in februari in een sneeuwstorm naar het Canisiusziekenhuis gebracht. Daar werd hij wegens grote drukte in de badkamer gelegd. Hij had zijn goede gezondheid, zo dacht hij, te danken aan het vele sporten (skiff) in zijn jeugd. Hij zwom ook uitstekend en dook zelf in de Geuldert om er roze waterlelies te planten. Van Mourik heeft een heerlijke oude dag gekend dankzij de toegewijde en liefdevolle verzorging door zijn dochter, die hem alle problemen des dagelijksen levens uit handen nam. Hij is heel lang vitaal en energiek gebleven. Toch kwamen de woorden uit Vestdijks Koperen Tuin niet geheel onverwacht: „Mijn vader verouderde nu heel snel" en „Het verval kan plotseling intreden". Niemand die dat meer betreurde dan hijzelf, die met lede ogen moest aanzien dat hij wat meer hulp nodig had dan normaal. Dat was in wezen ook de reden dat hij naar het einde verlangde en er zich bij het naderen daarvan niet merkbaar tegen verzette.
De vele belangstelling bij zijn dood heeft bewezen dat hij een graag geziene figuur was voor zijn vele vrienden en bekenden. Er werd om hem getreurd als een mens met vele gaven, voor zijn vak en voor zijn medemens die hij in vele vormen liefhad, zoals ook uit zijn werk blijkt.

Met deze regels over Van Mourik hoop ik een beeld van de mens Van Mourik verschaft te hebben: ik ben verheugd dat ik hem een aantal jaren in goede vriendschap heb mogen meemaken en ik zal dan ook altijd een warm plekje in mijn hart vrij houden om aan hem te denken.

Enige beschouwingen na het bezoek aan de tentoonstelling van schilderijen van Jacques van Mourik in het Culturele Centrum te Venray

Het is eigenlijk jammer dat schilders niet, zoals componisten aan hun werken een opus-nummer geven. Het zou, immers, enerzijds een beter overzicht kunnen geven van het geheel en de omvang van hun gezamenlijk werk, en, anderzijds, het vaststellen vergemakkelijken bij het plaatsen van ieder afzonderlijk schilderij, ets of tekening, in een bepaalde schep pingsperiode. In zoverre althans, die opus-nummers werkelijk strikt chronologisch zouden worden gegeven, en er geen perioden van te grote stijlvermenging of teruggrijpen op vroeger stijlelementen - moeilijk aanwijsbaar toch, vaak - in voorkomen.

Het is niet bepaald gebruikelijk, maar het zou - en daarom kwam deze gedachte bij mij op - zeker bij het zien en bestuderen van de zo veelzijdige doeken van de schilder van Mourik enig houvast kunnen geven: te weten wanneer en waar, onder welke omstandigheden - en daardoor met welke bedoelingen, ook - zijn werken zijn ontworpen en zijn geworden tot wat zij zijn.

Niet meer dan 20 werken van van Mourik zijn op de tentoonstelling aanwezig: een gedeelte slechts uit een omvangrijk oeuvre. Maar het aanwezige laat, hoe betrekkelijk bescheiden van omvang dan ook, niettemin een verbazingwekkende diversiteit van stijlen zien.

En dan te weten dat juist die ene categorie op de tentoonstelling niet aanwezig is die van Mourik bij uitstek bekend heeft gemaakt: de grote doeken met veel personen, met hun karakterkoppen, voor een heel direkt aan het eigen hem omringende leven ontleend: „De Kaartspelers", De Natuurmensen", „Het Lentefeest", en 't „Laatste Avondmaal" (helaas verbrand).

Er zijn portretten, maar niet twee ervan zijn op dezelfde wijze geschilderd. Er is „De Onvolwaardige" - door vele bezoekers als een „demonisch doek" ervaren. De „Mannequin" in al haar fragiliteit gesteld tegenover „Na den Arbeid", doet het bijna onmogelijk blijken dat zij door dezelfde hand geschilderd is. (Zelfs de „Rustende Boer" is toch ook weer heel anders). Een genre-stuk als „Postbode" ademt zo'n totaal andere wereld, andere instelling, andere schilderstechniek dan het portret van „Job" (dat ik, in de tien jaren dat ik het nu ken, in zijn licht - decadente sfeer á la Couperus, nog steeds als het mooiste beschouw van de doeken die ik van van Mourik heb gezien. Zonder twijfel een doek dat in de grote-schilder-litteratuur thuis behoort, en waard zou zijn te worden opgenomen in een geschiedenis van de schilderkunst, en werkelijk niet alleen van de nederlandse). Niet alleen de categoriën onderling verschillen hemelsbreed, maar ook in de categorieën zelf is het onderscheid niet zelden heel uiteenlopend.

De kunst van van Mourik kent over de gehele lijn een grote direktheid, die ogenblikkelijk pakt en aanspreekt waar het onderwerp daartoe dwingt is er een keiharde realiteit (de ontzetting die ons bevangt bij het aanschouwen van „De Onvolwaardige", daarbij bedenkend dat dit toch werkelijk óók onze evenaaste is). Dat „demonische" betreft juist de werking ervan). Géén vage, slappe, quasi-impressionistische tinten. Maar beeldende constructies, die het gegeven in een raam zetten.

Wat ik het meeste in het kunstenaarschap en in het werk van van Mourik bewonder is: de snelle construktie van de opzet (ik ben daarbij portretten vaak getuige van geweest) en het gemak van de realisering van het vooropgezette doel. Dan: de ruimheid van de keuze van de onderwerpen en de veelzijdige, geheel uiteenlopende, schilderkunstige technieken die bij het vastleggen daarvan nodig waren of de schilder gewenst voorkwamen. Een trefzekere, snelle techniek, die hem nu nog in staat stelt reeds direkt in enkele rake streken de kern en het wezenlijke vast te leggen. De beheersing van het daartoe vereiste handwerk wordt daarbij vanzelfsprekend vóóropgesteld.

Het moet voor een kunstenaar als van Mourik een wonderlijke en ontroerende belevenis zijn geweest bij de opening van deze tentoonstelling doeken bijeen te zien gebracht waarvoor hij in diverse tijdperken van zijn leven, heeft geleefd, en ook waarvan hij heeft geleefd (en dat kan niet iedere schilder zeggen) materieel zowel immaterieel, maar den brode zowel als door de erkenning en waardering die hem al lange tijd in zo ruime mate is ten deel gevallen.

Die tentoonstelling bevat slechts een beperkt aantal doeken van meerdere stijlen, weliswaar, maar nog niet van alle. Hoeveel werken, in hoeveel stijlen, zal van Mouriks gehele oeuvre omvatten? Wie zal het zeggen?

Jammer van die opus-nummers.

Hans Triebels

Jantinus Koeling

Aanwijzingen voor grafveld Romeinse tijd en Duitse graven bij Mook

Wij hadden op 8 juni een gesprek met Bert Janssen, rond 1980 actief als amateur-archeoloog en detectorzoeker.
Volgens zijn waarnemingen zijn er sporen van Romeinse graven te vinden op het terrein oostelijk van de Maasoever tussen de Maas en de uitwatering van de Mooker Plas. Bij het plaatsen van weide-afrasteringspalen kwamen herhaaldelijk Romeinse aardewerkscherven te voorschijn. De naam van de boer die dit vertelde (de pachter) was Gerrit Huisseling uit Haps.

Uit de 2e wereldoorlog zijn door Bert ter plaatse extra lange patroonhulzen gevonden van Duits fabricaat. Deze zouden afkomstig zijn van scherpschutters. Er is een verhaal in omloop over een actie van een Canadees militair voertuig dat ter plaatse een overval pleegde op de Duitsers. Naderhand zouden diverse gesneuvelde Duitsers in hun schuttersputten zijn begraven. De plaatsen van de langwerpige schuttersputten waren herkenbaar (in 1980) door inklinking van de bodem. Met de metaaldetector werden signalen opgevangen die op metaalsporen duiden.

Op 22 juni 2001 hebben Bert Janssen, Ton van de Zanden en Jantinus Koeling de lokatie bezocht op aanwijzing van Bert. Ter plaatse zijn enkele foto's gemaakt.

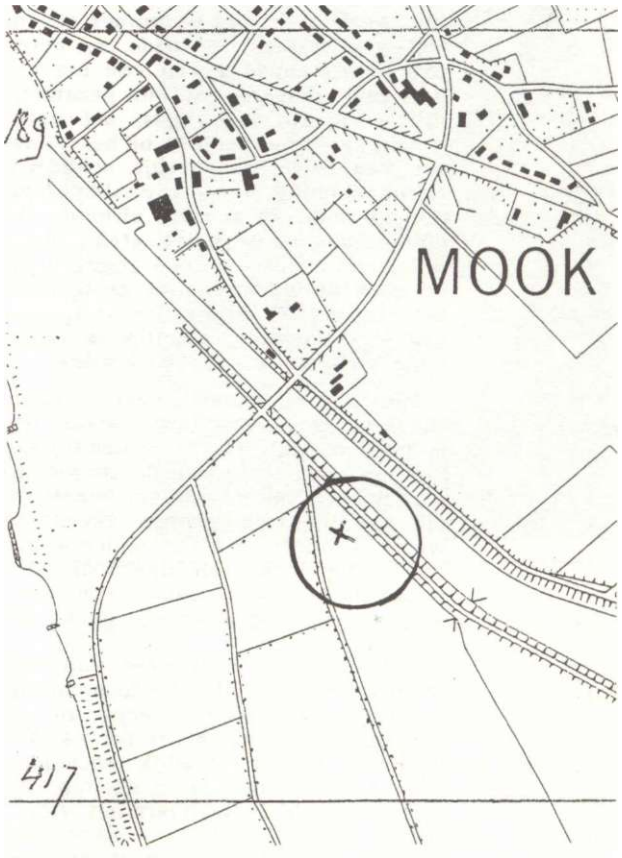

Lokatie: Kaartblad Cuijk 46A.
coördinaten 189.60-417.35
De omvang van de lokatie is niet bepaald, zou echter vrij groot kunnen zijn.

Deze foto's werden in juni 2001 gemaakt in de uiterwaarden van Middelaar tussen de Maas en het kanaal naar de Mookerplas. In het weiland zit gehurkt Bert Janssen, de ontdekker van de vindplaats. Op de achtergrond is de nieuw aangelegde dijk te zien.

Theo Wijers

Staatsbosbeheer herstelt leemkuil

Staatsbosbeheer gaat in samenwerking met de Werkgroep Milieubeheer Groesbeek de oude leemkuil aan de Bisseltsebaan herstellen. Deze leemkuil staat op oude kaarten als ven afgebeeld en heet „De Bissael". Dit ven aan de Bisseltsebaan, op de grens van Groesbeek en Mook, heeft een rijk verleden. Waarschijnlijk is het ven de naamgever van het latere gehucht De Bisselt.

Verscholen achter een eikenhoutwal zijn de contouren zichtbaar van een ogenschijnlijk vreemde laagte in het bos, die begroeid is met adelaarsvaren, bramen en omringd wordt door oude eiken. Niets wijst meer op de activiteiten die hier vroeger hebben plaatsgevonden en die daarmee de cultuurhistorische waarde van het vennetje hebben vastgelegd.
Bijzonder is de aanwezigheid van het water op De Bisselt. In de waterput tegenover het „Zwaantje" zit het grondwater op een diepte van maar liefst 58 meter. Nauwelijks 100 meter verder ligt het vennetje en is water aan de oppervlakte zichtbaar. Dit ven is al aanwezig op een kaart van Witteroos van 1570.

Ontstaan

Het vennetje is ontstaan door afgravingen. De leem werd afgegraven en voor diverse doeleinden gebruikt. Niet uit te sluiten is dat de Romeinen hier al leem wonnen om er aardewerk van te maken. In latere tijd is de leem door de bewoners van De Bisselt onder andere gebruikt bij de bouw van boerderijen en (nood)woningen. De muren bestonden uit gevlochten hazelaartakken, die werden aangesmeerd met een mengsel van leem, gehakseld stro en water. De leem is ook gebruikt om zandwegen te herstellen.

Waterrechten

Een gedeelte van de oude leemlaag is ook nu nog aanwezig. In de door de afgravingen ontstane laagte verzamelde zich al snel regenwater. De plaatselijke bevolking gebruikte dit water onder andere voor het drenken van hun vee. Zowel de gemeente Mook (Limburg) als Groesbeek (Gelderland) wilden waarschijnlijk rechten ontlenen aan het schaarse drinkwater op De Bisselt, vandaar dat de grens tussen Gelderland en Limburg (de Bisseltsebaan) het oude ven doorsnijdt.

Gronddepot

Tijdens de mkz periode gebruikte Staatsbosbeheer het drooggevallen deel van het ven noodgedwongen als tijdelijk depot voor grond. Immers ook voor Staatsbosbeheer gold dat er geen activiteiten in het bos plaats konden vinden. Al snel werd er vanuit de plaatselijke bewoners en door Werkgroep Milieubeheer Groesbeek gewezen op de cultuurhistorische en floristische waarde van het drooggevallen ven. Overleg met betrokkenen en Staatsbosbeheer leidde ertoe om gezamenlijk het ven op te knappen. Daarbij wordt de humeuze bovenlaag die op de leemlaag ligt verwijderd. De leemlaag blijft intact Deze bovenlaag is de afgelopen decennia ontstaan door het inwaaien van de bladeren van de bomen in de omgeving.
Deze leemlaag is een belangrijke voedselbron voor plantensoorten die nu niet of nauwelijks meer voorkomen in Nederland. Uit een inventarisatie van planten (Sissingh, sept. 1940) blijkt dat er vroeger bijzonder zeldzame soorten voorkwamen zoals Karwijselie, Betonie en Knol Lathyrus. Of die soorten na het opknappen terug zullen komen is nog de vraag, maar de leemlaag heeft wel de potentie en kan een uitstekende voedingsbodem zijn voor een rijk dieren en plantenleven.

Onderhoud

Na het afgraven vindt er jaarlijks onderhoud plaats. De natuurclub „de Aardhommels" gaat voorkomen dat de leemkuil dicht zal groeien. Zij hebben het onderhoud van de voormalige leemkuil geadopteerd.
Dit betekent dat ze er jaarlijks met snoeitangen en zagen op uit trekken om de bebossing tegen te gaan. Staatsbosbeheer is blij met dit initiatief. De betrokkenheid met de natuur is immers een zaak van iedereen.

Jan van de Mond

Zielboek van het Gilde van Mook

Onder Inventarisnummer 274 van het parochiearchief van Sint Antonius Abt te Mook kwamen we een oud boekje tegen van 16 bij 10,5 cm dat al meer dan 300 jaar oud is: het zielboek van het Gilde van Mook.
In diverse parochies was het vroeger de gewoonte om op, ik dacht, de laatste zondag van de maand in plaats van het Lof de kruisweg te bidden. Dan werden ook de namen afgelezen van overleden parochianen. Het rijtje kwam iedere maand terug. Op het laatst kenden we het bijna van buiten. Kennelijk werd niet iedereen in het zieleboek ingeschreven, anders was het een gebed zonder einde geworden. Mogelijk moest er eerst betaald worden voordat ze werden ingeschreven.

Het voorlezen van de namen van overleden parochianen is nu in een andere vorm weer teruggekeerd. Nu worden de namen voorgelezen van alle parochianen die na 2 november, Allerzielen, van het vorige jaar zijn gestorven. In veel parochiekerken wordt daarbij ook een papier uitgedeeld waarop deze staan vermeld.

Toen Allerheiligen en Allerzielen na de oorlog niet meer die aandacht kregen die ze altijd hadden gehad, verdween op Allerzielen nog een andere gewoonte. Met de portiuncula-aflaat baden we de zielen met duizenden tegelijk uit het vagevuur. Iedere keer als we de kerk even waren uitgeweest konden we weer een ziel de hemel inwerken. Het was een komen en gaan van mensen die achter in de kerk meestal bleven staan en na gebeden te hebben de kerk even verlieten. Het werkte anders niet: bij elk kerkbezoek kon je een volle aflaat verdienen voor een ziel in het vagevuur, zo luidde de regel. Dus moest je even de kerk uit.

Terug naar het zielboek van het Gilde. In Mook was het volgens bovengenoemd boekje de gewoonte om op 19 januari, de feestdag van Sint Antonius Abt, de zielen van de afgestorven leden voor te lezen in de Gildemis. Die gewoonte is dus begonnen in 1650.
Nu is 1650 het jaar waarop Pastoor Fabritius 'het eeuwenoude Memoryboek van het Gilde is aangevangen' zo lezen we in het voorwoord van de voorzitter G.M.P. Derks in „mitz desen op volgende conditie ende maniere". Het is het jaar waarin Pastoor Fabritius het gilde als Broederschap van Sint Antonius Abt opnieuw aktiveerde zo lezen we nog even verder op blz. 1.

Het lijkt dus een beetje vreemd dat de eerste naam die we tegenkomen in het boekje diezelfde pastoor Fabritius is met het jaartal 1650 erboven.
Waarschijnlijk is het boekje wel in dat jaar opgemaakt en in gebruik genomen, maar als je het handschrift bekijkt is het mogelijk dat het oorspronkelijke boekje later is vervangen door dit boekje.
De laatste pastoor die in het boekje staat vermeld, Gerardus Gerrits, is overleden in 1837. Als het oorspronkelijke boekje al ooit is vervangen, blijft het gissen wanneer dit gebeurd zou zijn.

In „mits desen en op volgende conditie" lezen we op blz. 16 '.. .dat de pastoor hen laat mededelen, dat hij in het vervolg voor de overledenen van het gilde geen zielmis meer zal opdragen.' Dit naar aanleiding van een conflict van pastoor Abraham van Swambagt met het gilde. Dit zal ook wel het einde van het voorlezen van het zielboek zijn geweest. Opmerkelijk in het zielboek is dat de voornamen consequent alle met een hoofdletter worden geschreven en dat bijna even consequent bepaalde familienamen wel met een hoofdletter worden geschreven en andere weer niet. U mag er zelf conclusies aan verbinden. Standsverschil?

Het boekje heeft 25 beschreven bladzijden. Tot de laatste drie bladzijden zien ze er hetzelfde uit.
Twee mannen waren waarschijnlijk tweemaal getrouwd: .... en zijne huisvrouwen. Sergeant is klaarblijkelijk een moeilijk woord. Custos is koster. Jonkman is niet van adel, maar jongeman ofwel ongetrouwd. Gildebooij is de bode. Rosenkrans is me niet duidelijk.
Trouwens, wilt u meer weten over het Schuttersgilde St. Antonius Abt van Mook: het gildeboekje van 1992 is nog steeds verkrijgbaar.

Al met al is het fijn dat deze gegevens bewaard zijn gebleven en het is interessant te constateren dat bepaalde families al eeuwen in Mook hun huisvesting hebben. Die families zouden dat zelf eens kunnen uitzoeken. Wij wensen nog dat het parochiearchief goed wordt bewaard voor de toekomst.

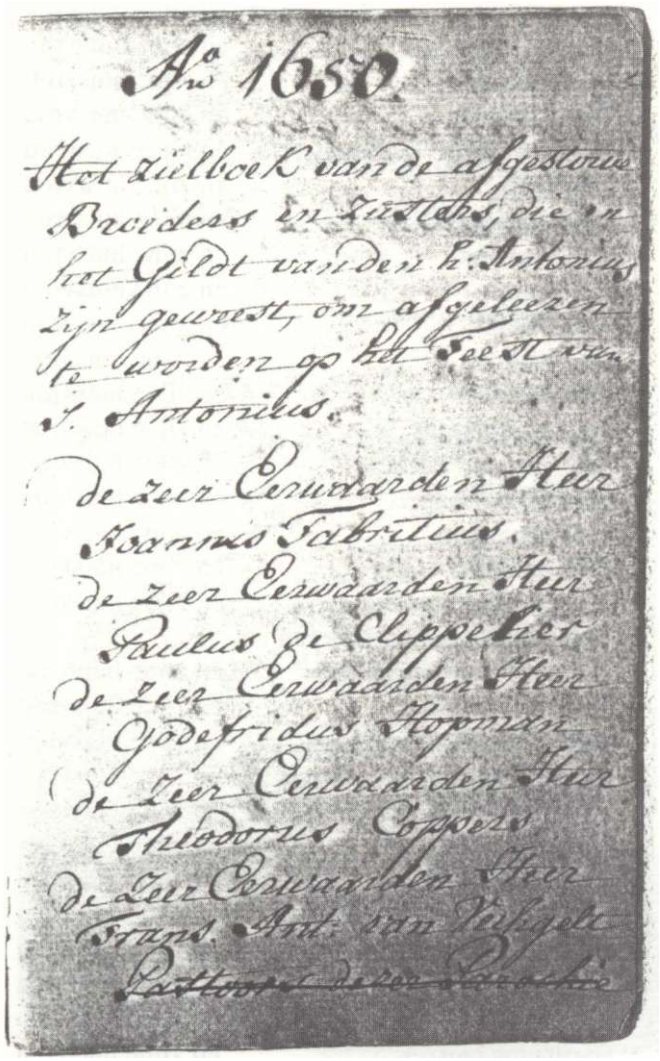
Ao 1650

Het zielboek van de afgestorve Broeders en zusters, die in het Gildt van den h. Antonius zijn geweest, om afgeleezen te worden op het Feest van S. Antonius.

De zeer Eerwaarden Heer Joannes Fabritius.
De zeer Eerwaarden Heer Paulus de Clippelier
De zeer Eerwaarden Heer Godefridus Hopman
De zeer Eerwaarden Heer Theodorus Coppers
De zeer Eerwaarden Heer Frans. Ant: van Vechgelt
Pastores deser Parochie

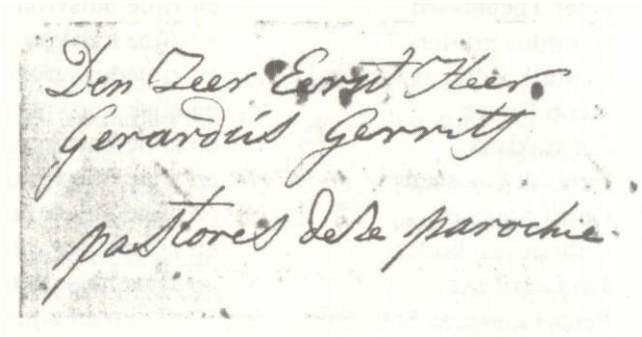
Den Zeer Eerwt Heer
Gerardus Gerritz
pastores deze parochie.

Enkele pagina's uit het zielboek van het Gilde van Mook.

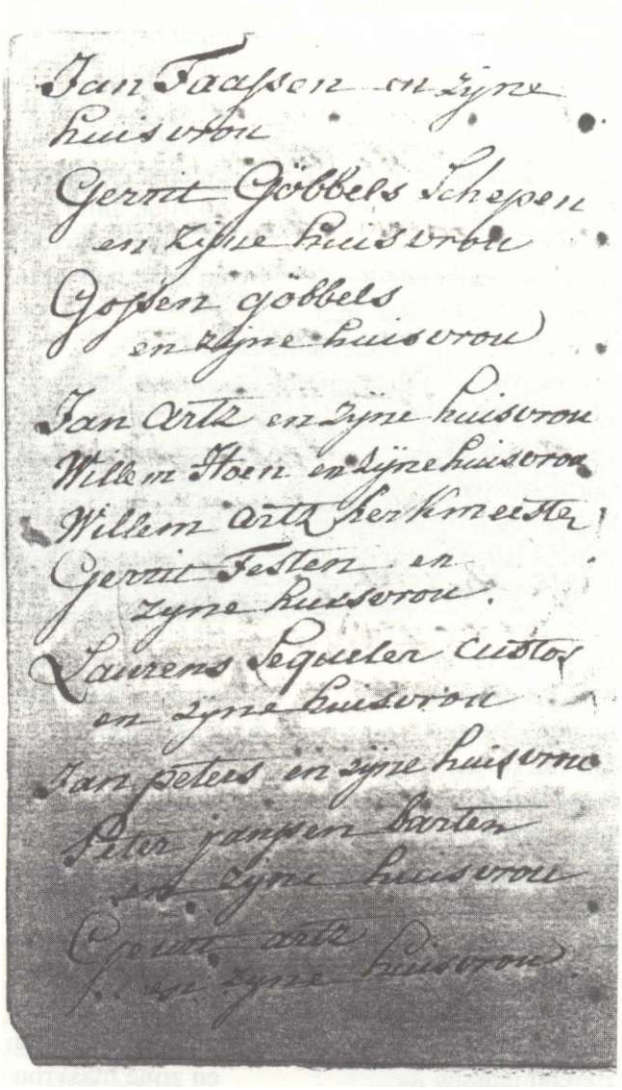
Jan Taassen en zijne huisvrou
Gerrit Göbbels Schepen en zijne huisvrou
Goossen göbbels en zijne huisvrou
Jan Artz en zijne huisvrou
Willem Hoen en zijne huisvrou
Willem Artz Kerkmeester
Gerrit Festen en zijne huisvrou.
Laurens Segueler custos en zijne huisvrou
Jan peters en zijne huisvrou
Peter jansen Barten en zijne huisvrou
Gerrit artz en zijne huisvrou

Anno 1650
Het zielboek van de afgestorve Broeders en zusters, die in het Gildt van den h. Antonius zijn geweest, om afgeleezen te worden op het Feest van S. Antonius.

De zeer Eerwaarden Heer Joannes Fabritius
De zeer Eerwaarden Heer Paulus de Clippelier
De zeer Eerwaarden Heer Godefridus Hopman
De zeer Eerwaarden Heer Theodorus Coppers
De zeer Eerwaarden Heer Frans. Ant. van Vechgelt
De zeer Eerwaarden Heer Gerardus Gerrits
Pastores dezer Parochie

Jan Tomassen	Stadhouder	en zijne huisvrou
Jan Smits	Stadhouder	en zijne huisvrou
Hermen janssen	Smits Schepen	en zijne huisvrou
Tilleman Alerts	Schepen	en zijne huisvrou
Göbbel goossens		en zijne huisvrou
Derk artz		en zijne huisvrou
Herman van Beckum	Secretaris	
Claas Festen	Stadhouder	en zijne huisvrou
Hendrik Robbers de ouden		en zijne huisvrou
Hendrik Robbers de jongen	Keyzer	

Jan Faasen en zijne huisvrou
Gerrit Göbbels Schepen en zijne huisvrou
Gossen göbbels en zijne huisvrou
Jan artz en zijne huisvrou
Willem Hoen en zijne huisvrou
Willem artz kerkmeester
Gerrie Festen en zijne huisvrou
Laurens Sequeler custos en zijne huisvrou
Jan peters en zijne huisvrou
Peter janssen barten en zijne huisvrou
Geurt artz en zijne huisvrou
Daam mooren en zijne huisvrou
Theunis Festen en zijne huisvrou
Gerrit Hoen en zijne huisvrou
Derk Tomassen en zijne huisvrou
Frans peters en zijne huisvrou
Willem Claassen Vleck en zijne huisvrou
Sander Jacobs en zijne huisvrou
Sibbert janssen en zijne huisvrou
Steven Derks en zijne huisvrou
Jasper Hendriks en zijne huisvrou
Hendrik Vleck Sersandt
Geurt Tomassen Lieutenant Schepen
Fest Gerrit Burgemester en zijne huisvrou
Willem robbers en zijne huisvrou
Theunis Goossens en zijne huisvrou
Gerrit janssen en zijne huisvrou
Jan van de list, de jongen
Willem Hoen en zijne huisvrou
Geurt Goossens en zijne huisvrou
Peter Bin en zijne huisvrou
Jacob van de list en zijne huisvrou
Andries pouwels en zijne huisvrou
Laurens Stevens en zijne huisvrou
Jan van de list en zijne huisvrou
Peter Paradis en zijne huisvrou
Jan robbers Stadhouder en zijne huisvrou
Peter Peters Rosenkrans en zijne huisvrou
Hendrik gerrits en zijne huisvrou
Jan Claassen Stadhouder en zijne huisvrou
Anthon de Bock en zijne huisvrou
Jacob Hopmans en zijne huisvrou
Jacob Festen Schepen en zijne huisvrou
Berend janssen en zijne huisvrou
Gerrit Goossens Stadhouder en zijne huisvrou
Peter Tillemans en zijne huisvrou
Pouwel Andriessen en zijne huisvrou
Theodorus artz Secretaris en Capiteijn
Jera Tosquene markschipper
Herman Artz en zijne huisvrou
Jan Sanders gildbooij en zijne huisvrou
Derk jeijtmans en zijne huisvrou
Roelof Thomassen Schersant en zijne huisvrou
Hendrik Stevens en zijne huisvrou
Hendrik barten en zijne huisvrou

Gerrit mooren en zijne huisvrou
Hendrik Heijnen en zijne huisvrou
Jan Tomassen en zijne huisvrou
Albert Willems en zijne huisvrou
Nicolas Festen gildmester en zijne huisvrou
Geurt Artz en zijne huisvrou
Gerrit van de Plak en zijne huisvrou
Jan Hopmans en zijne huisvrou
Bart Rutten en zijne huisvrou
Derk Festen en zijne huisvrou
Jan gerrits en zijne huisvrou
Seger gerrits en zijne huisvrou
Herman Adriaans en zijne huisvrou
Peter van de Plak en zijne huisvrou
Jacobus de Haag en zijne huisvrou
Jan Theunissen en zijne huisvrou
Derk mooren en zijne huisvrou
Thomas Derks Stadhalder en zijne huisvrou
Antonius Goossens Schepen Capiteijn en zijne huisvrou
Willem Gabriels en zijne huisvrou
Gerrit Festen Schersant en zijne huisvrou
Gabriel Gerrits Schepen en zijne huisvrou
Jasper Beekmans en zijne huisvrou
Thomas geurts en zijne huisvrou
Daan Mooren en zijne huisvrou
Peter Moll Borgemester en zijne huisvrou
Cristiaan Slippenbeek en zijne huisvrou
Jan van de poel lieutenant en zijne huisvrou
Cristian cuijpers custos en zijne huisvrou
Hermanus janssen en zijne huisvrou
Peter Theunissen en zijne huisvrou
Gerardus grutters en zijne huisvrou
Hendrik Robbers Vaandrik en zijne huisvrou
Jacob Festen en zijne huisvrou
Jan stokkers en zijne huisvrou
Hendrik Goossens en zijne huisvrou
Gerrit Stevens en zijne huisvrou
Willem van linden en zijne huisvrou
Jan Gerrit tak en zijne huisvrou
Peter Goossens Schepen Koning Capiteijn en zijne huisvrou
Herman Goossens Luijtenant en zijne huisvrou
Aard van de list en zijne huisvrou
Joës Tomassen en zijne huisvrou

1790
Derk peters en zijne huisvrou
Willem Goossens en zijne huisvrou
Peter Schuurs en zijne huisvrou
Willem gerrits en zijne huisvrou
Jan Moll kerkmeester en zijne huisvrou
Winand van de loo en zijne huisvrou
Lambert meussen en zijne huisvrou
Jan Robbers en zijne huisvrou

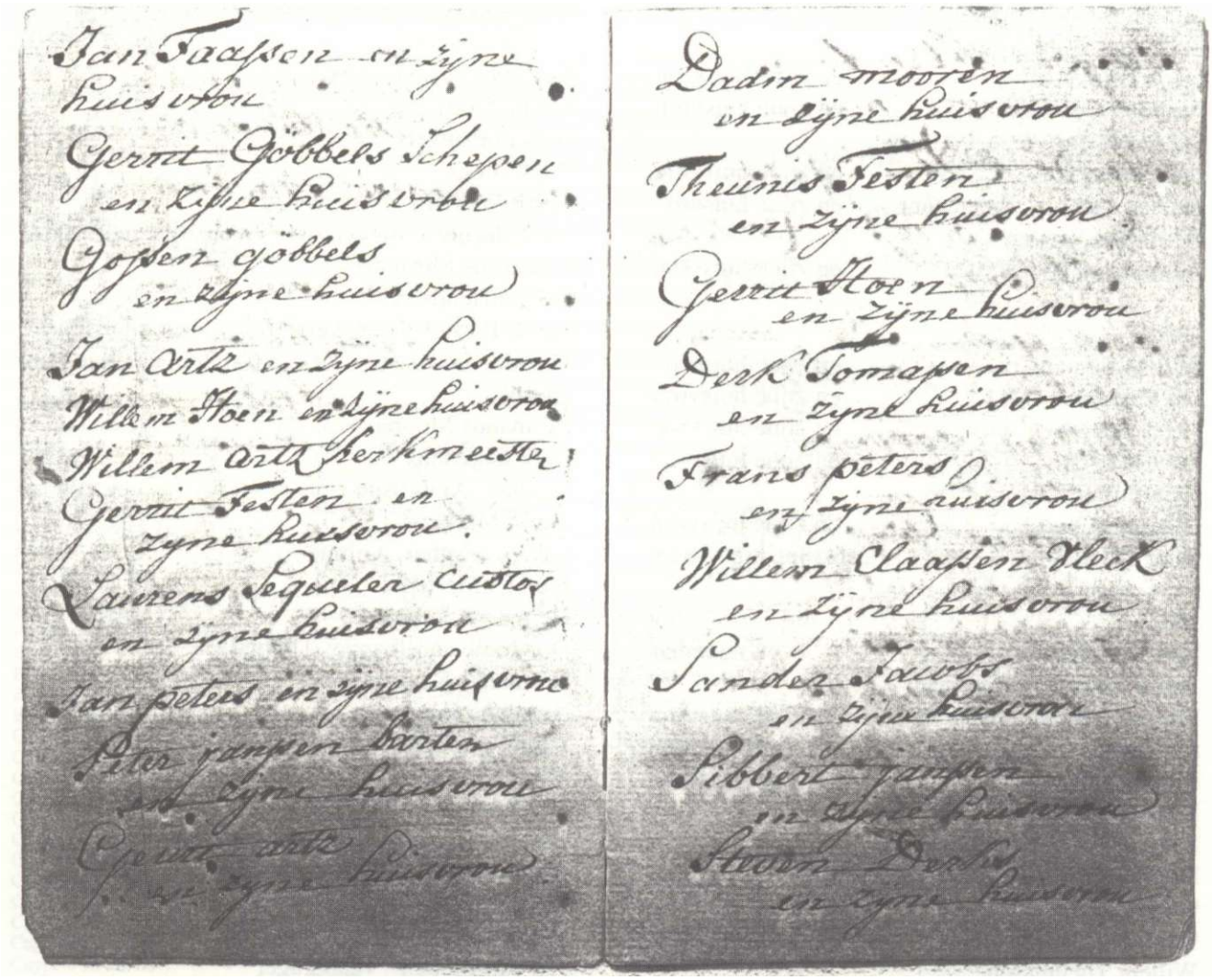
Jan Faassen en zijne huisvrou
Gerrit Göbbels Schepen en zijne huisvrou
Goossen göbbels en zijne huisvrou
Jan Artz en zijne huisvrou
Willem Hoen en zijne huisvrou
Willem Artz Kerkmeester
Gerrit Festen en zijne huisvrou
Laurens Segueler Custos en zijne huisvrou
Jan peters en zijne huisvrou
Peter jaapsen Barten en zijne huisvrou
Gerrit artz en zijne huisvrou
Dadin mooren en zijne huisvrou
Theunis Festen en zijne huisvrou
Gerrit Hoen en zijne huisvrou
Derk Tomapsen en zijne huisvrou
Frans peters en zijne huisvrou
Willem Claassen Vleck en zijne huisvrou
Sander Jacobs en zijne huisvrou
Sibbert jaapsen en zijne huisvrou
Steven Derks en zijne huisvrou

1800

Jan van linden	Schersant	en zijne huisvrou
Gerrit van de Plak		en zijne huisvrou
Jan Linzen		en zijne huisvrou
Willem Hoen		en zijne huisvrou
Willem Wellens		en zijne huisvrou
Hendrik Claassen		en zijne huisvrou
Willem van linden		en zijne huisvrou
Jan Gerrits	Kerkmeester	en zijne huisvrou
Nicolas Ruijls		en zijne huisvrou
Jan Festen	Jonkman	
Jacob Festen	Jonkman Koning	
Hendrik linssen		en zijne huisvrou
Joannes hendriks		en zijne huisvrou
Peter Keukens		en zijne huisvrou
Fest Festen		en zijne huisvrou
Nicolas theunissen		en zijne huisvrou
Jan Jepmans		en zijne huisvrouwen
Willem Köp		en zijne huisvrou
Jan Goossens	Jonkman	
Jacob vos		en zijne huisvrou
Lambert de best	gildmester	en zijne huisvrou
Hendrik gabriels		en zijne huisvrou

1810

Willem Kilsdonkgildbode		en zijne huisvrou
Jan Meussen		en zijne huisvrou
Willem Claassen		en zijne huisvrou
Steven Wellens		en zijne huisvrou
Albert artz		en zijne huisvrou
Cristian pouwels		en zijne huisvrou
Gerrit van linden	Jonkman	
Jacob geenen		en zijne huisvrou
Jacob dings		en zijne huisvrou
Jacob tervooren		en zijne huisvrou
Hendrik gerrits		en zijne huisvrou
Willem artz		en zijne huisvrou
Gerardus van riswijk		en zijne huisvrou
Gerardus van de poel		en zijne huisvrou
Willem Robbers	Vaandrik	en zijne huisvrou
Jan Kuijpers	Koster	en zijne huisvrou
Gerardus festen		en zijne huisvrou
Derk Holthuizen		en zijne huisvrou
Derk gerrits		en zijne huisvrou
Jacob Kuijpers		en zijne huisvrou
Gerrit mooren		en zijne huisvrou
Steven Ruijls		en zijne huisvrouwen

Willem Jacobs Jonkman
Hermanus Robbers en
Jacob Brinkhof en zijne huisvrou
Anthoon Goossens en zijne huisvrou
Jan festen en
Jan Gerrits en zijne huisvrou
Anthon Jacobs Lieutenant en zijne huisvrou
Hermanus Voet en
Anthon van hoogstraten en zijne huisvrou

1830
Willem fleuren en zijne huisvrou
Jan Thijssen en zijne huisvrou
Kerst janssen en zijne huisvrou
Jan Claassen en zijne huisvrou
Gerardus artz en
Gerardus Gerrits en zijne huisvrou
Peter Thijssen en zijne huisvrouw

1833
Henricus Brinkhof en zijne hvr
Albert mooren Jonkman
Willem Lakens Schergeant en zijne huisvrou
Jan Henric Gerrits en zijne huisvrou
Michiel meussen en zijne Hvr
Derk Gerrits
Peter van lent
De hv van Arnoldus arts
Gabriel peters
Gerardus van Riswijck
Willem Theunissen
De huisvrouw van Theod van Riswijk
Gerardus Geurts en z. huisvr
De huisvr van Herm Adriaans
Joseph Goossens
Willem Pauwels
Peter Dings
Gerrit Wellens Sergeant
Jacob Jacobs en zijne huisvrouw
Bernardus Mosman
Joanna Hendriks
Hendrik van Linden Keizer en zijne huisvr
Theodor Goossens Keizer Capitein en zijne huisvrouw
Hermanus Mooren
Derk Goossens + hv
Nicolaus Ambrosius + zijn hv
Maria Martens
Jacobus Rutten Giltm. + z h
Mathijs Martens + z h
Hermanus Janssen
De vrouw van Joannes Thomassen
Hermanus Keukens
Arnoldus Goossens
Joannes dekkers
M van de Poel
W. Theunissen
Gerarda Linssen
Maria Jacobs
Elisabeth Arts
Wedwe Bouwmeester
Jan van Linden Vaandrager

Rond de Grenssteen ingebonden

Trouwe Vrienden van de Grenssteen hebben alle tot op heden verschenen nummers in hun bezit: vanaf 1987 zijn dat intussen al vijftien jaargangen. In het verleden hebben velen van de gelegenheid gebruik gemaakt om deze jaargangen in te laten binden zodat ze nu in het bezit zijn van twee kostbare boeken met veertig tijdschriften. Twintig nummers van de laatste vijf jaren (41-60) liggen bij hen nog op inbinden te wachten.

Evenals in vorige jaren kunt u ook nu weer twintig nummers laten inbinden. In dezelfde opmaak en kleur als de vorige. Wij hebben onze inbinder bereid gevonden dit te realiseren tegen een prijs van EURO 15,00 per exemplaar. Wij zullen dan zorgen voor het afleveren op het inbindadres en voor het ophalen. Daaraan is wel één voorwaarde verbonden: degelijk gebundeld en voorzien van naam, adres en telefoonnummer afleveren op één van de volgende adressen en data:

dinsdag 19 feb. bij Ad Smijers
Bovensteweg 15 Mook
woensdag 20 feb. bij Diny Lamers
Kopseweg 6 Middelaar
donderdag 21 feb. bij José Mulders
v. Dedemstraat 3 Mook.
De aanlevertijden zijn tussen zes en acht uur.
Mocht u een of meer nummers missen, dan kunnen wij wellicht het tekort nog aanvullen. Wilt u dan wel van te voren contact opnemen met een van onze bestuursleden die achter in dit tijdschrift vermeld staan? Dan kunt u de nummers zelf van te voren toevoegen aan uw bundel.
Wij hebben wel een vriendelijk doch dringend verzoek om alleen op de aangegeven tijden uw bundel af te leveren en niet op andere dagen of uren. Als u daar zelf geen kans toe ziet, vraag dan eens iemand uit de buurt of de familie. Wij weten zeker dat u een oplossing vindt voor dit probleem. Als de boeken ingebonden zijn krijgt u bericht van ons.

Namenregister Rond de Grenssteen 2000 en 2001 54-20. 55-22: nummer 54 pagina 20 en nummer 55 pagina 22

2000
Altink 54-7.
Ambrosius 56-12.
Anker van den 55-8.
Arntz 54-16.
Asselbergs 55-4.
Balyon 53-23.
Bartels 54-2.
Barten 53-6.
Bax 54-16.
Becker 54-1,2. 55-4.
Beerden 55-4,8.
Benthem van 55-15.
Berg van de 54-11.
Bergen van 54-4.
Best de 54-1,14.
Bethanië 53-7.
Beuming 55-23.
Bloemarts 56-21,22.
Bögels 54-6.
Bollen 53-26.
Bomersuit 56-22.
Bosmans 55-15,17.
Bouwmeester 56-21.
Braks 53-10.
Bretone de 55-13.
Breukelen van 56-17.
Broek van den 54-9. 55-8.
Broekmans 56-10.
Brom 55-7.
Brouwer 56-9.
Bugters 56-1.
Bylandt 54-13.
Cals 53-18.
Cillessen 54-8,16.
Cleve 54-18.
Cloosterman 56-17.
Collemers 55-8.
Cooijmans 54-3,5. 56-15,19,21,22.
Cornelder 56-9.
Coumans 55-19.
Cox 56-9,10.
Croute 54-5.
Cup 55-8.
Cuypers 53-26. 55-7.
Dael 54-16.
Deckers 56-9,10,11.
Dercks 54-16.
Deriks 55-15.
Derks 54-1,9,16. 55-8,9,11.
Dijck van 53-26.
Dijk van 53-1,2,3,4,5,6,8,10,11,12, 13,16,17,18,19,20,21.23,24,25,26, 27. 55-19.
Dinnissen 55-1,4.
Dinten van 55-8.
Dinther van 55-3.
Drehmanns 54-2.
Duynhoven van 56-13.
Ebben 56-21.
Eek van 54-11.
Eijk van 53-8,23,26,27.
Es van 56-1.
Fagel 55-15.
Fiddelers 56-9.
Fiddelers-Uijlen 55-4.
Fleuren 54-15.
Fontein 55-10.
Francissen 55-19.
Francois I 56-18.
Franssen 54-5,6.
Frens 53-7.
Fritsen 55-19.
Gelink 56-24.
Gelissen 53-21.
Geurts 53-12. 54-1.
Giebels 56-9,10.
Goch van 54-14.
Goossens 54-1. 55-4. 56-10,22.
Gossens 56-13.
Graaf van Kleef 56-1,
Gradje Kniep 56-10,13.
Gruyter de 55-10.
Haaf ten 53-22. 56-10,13.
Haan de 56-3.
Habets 54-18.
Hackmann 55-19,20.
Hansen 54-13.
Hares 55-13.
Hatta 55-24.
Heckner 55,7
Heeckeren tot den 55-15
Brantsenburgh van
Heeswijk van 56-16.
Heidens 56-4.
Helse Thei 56-10,11,13.
Hemmes 54-1.
Hendrik v. Nassau 56-7.
Hendriks 54-6,14. 55-4. 56-13,23, 24.
Henri II 56-18.
Hermans 55-13.
Hermsen 56-22.
Hertog van Gelre 56-1,6,7.
Hertog van Kleef 56-6,7.
Heyliger 53-12.
Heymans 53-12,17. 55-14.
Horst van der 55-20
Hu(e)bers 53-26.
Hufen 55-1,4,8,9,10.
Hugen 55-11.
Huibers 54-8.
Huijs 53-26.
Jan Kont 56-11.
Jans 55-8.
Jansen 53-7,23. 54-13.
Janssen Groesbeek 54-1,8,9,10,11, 12,13,15,16,17.
Janssen 55-8,19. 56-18.
Janssen Bouwmeester 56-21.
Job 56-9,10.
Jochems 56-23.
Jordans 55-23.
Kampen van 56-9.
Kanter de 55-1,7,9.
Kattenwald 54-18.
Kellendonk 54-19. 56-3,4.
Kerk 53-18.
Kerkhof van de 53-26.
Kersjes 54-13.
Kersten 56-10,11,13,21,22.
Kessels 54-16.
Kesteren van 56-9.
Ketelaars 53-26.
Kievits (van) 54-16.
Klerken 53-18.
Kobus Muus 56-10,11,13.
Kochen 55-22.
Koning Leopold 56-8.
Koningin Wilhelmina 55-24. 56-5.
Koop 56-22.
Kortooms 53-4.
Kosman 54-16.
Krebbers 53-12.
Kreijn 53-5.
Kriste 56-14.
Kuhlmann 54-16.
Kühn 56-9.
Kuijpers 54-18,19.
Kuppeveld van 54-6.
Kusters 56-1.
Laarakkers 55-18.
Lamers 54-12. 55.1,4,23. 56-3,21.
Lawick van Pabst van 54-7.
Leenders 55-15,17.
Lelieveld 54-15.
Lemmen(s) 55-19.
Leygraaf 54-1.
Lijnhoven 54-10. 56-11.
Lindemeijer 55-17.
Linders 56-22.
Lindert van 55-1,2,3,5,6,7,8,9.
Lodewijk v Nassau 56-7.
Loeffen van den Anker 55-8.
Luden 54-7.
Meeussen 56-21.
Melssen 54-16.
Mercussen 53-26.
Meussen 56-6,7,9,10,21,23.
Meyers 54-6.
Mialaret 54-6.
Mond van de 54-8. 55-1.
Moors 53-1,11.
Mourik van 55-10.56-3,9,10,13, 14.
Mulders 55-4,10,15. 56-12.
Munsters 53-26.
Napoleon 56-6,7,8.
Niehorster 56-9.
Nieuwenhoven van 54-2.
Nillissen 55-8. 56-10.
Ocker 56-9.
Orme de 1' 56-18.
Oss van 54-11.
Pastoor Driessen 55-19,20. 56-22.
Pastoor Verbugt 56-22.
Pater Honorius 53-21,23.
Peeters 53-18,23.
Peters 54-14. 55-1,11.56-5,16
Petit 55-19.
Piepenbroek 54-7.
Piet den Does 56-8.
Poelen 55-1,4. 56-23.
Pol van der 55-8.
Pompe 54-1. 55-6.
Pouwels 55-18.
Quaij De 56-17.
Raay van 56-21.
Regoien 54-10.
Reijnen 53-1,25.
Rensen 54-12.
Reynaerts 54-16.
Riemsdijk van 56-1.
Roelofs 54-1.
Roeper de 55-5.
Roovers 56-7,9.
Roy Ie 56-9.
Ruijs 55-13.
Rutten 55-8.
Rützenhofs 55-7,8.
Ruys de Beerenbrouck 54-5.
Sanders 55-17.
Scheffers 53-1,21,25. 56-22.
Schmitt 55,7
Schoenmakers 55-9.
Schonhoven 55-19.
Schoonenberg 54-7.
Schuurmans 54-11,12.
Sengers 55-19.
Siebers 55-19.
Singendock 55-13.
Sjahrir 55-24.
Smijers 54-8. 55-1,10,18. 56-6,12.
Smits 55-19
Soekarno 55-24.
Sorée 54-14.16.
Spee 54-6.
Spitse de 56-11.
Stein 56-10,13.
Stempvoort 56-9.
Stevens 53-26.
Stiemens 56-4.
Swaen 55-13.
Swart de 53-26.
Switsloot 55-3,8.
Switzerlood 55-3.
Swurtiens 53-26.
Teunissen 55-18.
Theunissen 53-26. 56-21.
Thijssen 53-1,21. 54-9,10. 55-23.
Thissen 54-5,6. 55-1,4.
Thoonen 55-8.11.
Tieleman 54-11.
Tillaart van den 56-16.
Timmermans 53-26. 54-11.
Tits van 55-2,3,8.
Tom 56-13.
Tonje Wiekes 56-10.
Toonen 55-19.
Uijlen 55-4. 56-21.
Uittenbogaard 56-9.
Uum van 54-16.
Valk 53-12.
Velden van der 55-8.
Velzen van 53-21.
Venne van de 54-6.
Verheyen 55-19.
Verschuer van 56-1,2,10.
Veugelers 55-18,19.
Vleertman 55-12.
Vocht de 55-1.
Voet 56-10,13.
Vos 55-4,13,14. 56-16,21.
Vossen 53-26. 55-11.
Vroeg 54-7.
Wagemans 56-16,17,19.
Wagenmakers-Daudt 55-9.
Weckx 55-10.
Weijers 56-8,12.
Wellens 55-6,7.
Welles 54-16.
Wiegerinck 54-15.
Wijers 54-7. 55-23,24. 56-23.
Wilkens 55-10.
Willem III 55-12.
Willem I 56-8.
Willems 53-26. 55-10. 56-16,21.
Wim de Stomp 56-10.
Woerkom van 56-4.
Wolters-van der Werff 54-1. 55-12. 56-15,21.
Woud van der 55-17.
Zeldenthuis 55-7,10.
Zelissen 56-21.
Zimmerman 55-13,15.

2001
Ackers 59-11.
Adalbert 57-4,5,6,7.58-4.
Adamski 59-7.
Adelbert 58-18.
Adolf II van Kleef 58-6.
Aelbrecht 57-5.
Aerts 59-19.
Aken van 59-12.
Albers 57-23.
Albertus 57-4.
Alem van 58-7.
Alexander VII 59-18.
Alofs 58-16.
Ambrosius 58-1.
Andryssen 59-19.
Arens 59-5.
Ariens 59-12.
Arnds 58-18
Arntz 59-4,5.
Arthong 59-19.
Arts 58-18.
Artz 58-15,17.
Bakker 57-7.
Balling 57-7.
Baron van Groesbeek 59-19.
Bartels 57-16,19.
Beker 58-10,12.
Belterman 59-20.
Bergh van den 57-19.
Bergh van 58-6.
Bernts 59-19.
Best de 59-12.
Beuningen van 57-18.19.
Beurden van 57-17.
Bijvelde 58-11.
Blécourt de 57-17,19.
Blok 57-16,19.
Bol(l) 58-18.
Bomans 57-1,2,3.
Bongarts 58-16.
Boogaard van den 59-14.
Boomer 58-18.
Boudewijns 59-12.
Bouhuis 58-1. 60-13.
Bourbon de 58-21. 60-11.
Braks 58-1.
Bramekooij van den 59-14,15,16.
Brand van den 58-18,19.
Brandenburg van 57-4.
Bree van 58-8,11,16.

Broeder 58-15.
Broek van den 59-12.
Bronkhorst van 58-19.
Brouwer 58-20.
Bruno van Karinthië 57-6.
Buemers 58-19.
Cirkl 57-7.
Claassen 58-11,13. 59-12.
Claessen 59-19. 60-12.
Clippelier 59-19.
Cooijmans 59-12.
Coops 58-22,23,24.
Coppens 59-19.
Cornelissen 57-14.
Cosman 59-12.
Couperus 60-19.
Cox 59-17. 60-11,12,15.
Crepinet 59-12.
Cruysen 59-12.
Dankert 59-19.
Dekker 57-19.
Derix 59-19.
Derks 59-5,12. 60-22.
Diepen 60-7.
Dijk van 57-15,18. 60-7.
Dings 58-15.
Dormans 59-19.
Dornick van 58-16.
Driessen 58-19. 59-12.
Dryssen 59-19.
Dubois 59-12.
Ebben 59-19.
Elbrecht 57-5.
Elten van 59-5.
Eschbach 58-19.
Everts 59-19.
Fabritius 57-4,5,7. 58-4,6. 59-18, 19. 60-29.
Feith 57-19.
Fiddelers 60-7,8,9.
Fontein 58-1.
Frederik van Oranje 59-10.
Fruin 57-16.
Gabriel 59-19.
Gatzen 59-19.
Gemert van 58-18.
Gerard van Gelderen 57-7.
Gerrit de Wever 58-9.
Gerrits 59-12,13,19. 60-22.
Gerritsen 58-16.
Geurts 57-19. 59-19.
Gijsberts 58-20.
Gisberts 59-5,19.
Goffle 58-7.
Goossens 57-23. 58-1. 59-11.12.
Gorissen 58-7.
Gossens 57-19.24. 59-19.
Gregorius V 57-6,7. 58-5.
Groenen 59-12.
Grutters 59-5.
Haaf ten 58-1.
Haan de 59-5.
Haas van Dorsser de 60-17.
Habets 58-7,19.
Harts 59-19.
Hartz 59-17.
Havel 57-7.
Heisteren van 59-12.
Hendrik van Nassau 57-16,17.
Hendriks 58-1.60-1.5.
Hendrix 59-19.
Hennequin 59-11.
Hermans 58-18.
Hermens 59-19.
Hermsen 59-4,5.
Hertog Jan I 58-6.
Hettelder 58-16.
Heubens 59-12.
Heuvel van den 59-12.
Hillary 58-24.
Hoen 59-19.
Hoenselaar 59-12.
Holtermans 59-5.
Hoop de 57-23. 58-10.15.
Hopman 60-10.
Horsten 59-12.
Hout van 58-2.
Hout 59-17
Hubers 60-13.
Huisman 60-12.
Huisseling 60-20.
Huyk 59-5.
Jacobs 58-12. 59-12,19.
Jan de Gölde 58-12.
Jansen 58-11.59-4,5,13.
Janssen de Limpens 57-7.
Janssen 57-19.59-4,5,12,19. 60-20.
Janssen Groesbeek 58-1.
Japikse 57-19.
Job 60-13,19.
Jochoms 59-5.
Johannes de Doper 58-4.
Jong de 57-22.
Jonker Wenemar 58-19.
Kappers 59-12.
Karel de Grote 57-4,5,6.
Kat Angelino de 57-21.
Kat de 60-14.
Keizer Otto III 57-5,6,7. 58-18.
Keizer Otto I 57-6.
Keizer Otto II 57-6.
Keizer Hendrik II 57-7.
Keizer Hendrik VII 57-7.
Keizerin Theophano 57-6.
Kellendonk 57-21.
Kemp 57-17,18,19.
Kennis 58-22,23. 59-7.
Kersjes 59-2.
Kersten 59-4,5,12.
Kesteren van 57-20.
Keukens 59-12.
Keyserde 58-18.
Kindermann 57-19.
Kiste Trui 57-8,13,17,18.
Klaassen 57-16. 58-16.
Kleinewefen 57-7.
Knowles 57-7.
Koeherdt 58-18.
Koeling 60-20.
Koenders 58-10,12,17.
Koning Mieszko I 57-6.
Koning Karel X 59-10.
Koning Lodewijk XVI 59-10
Koning Willem 159-10,11.
Koning Leopold 159-11.
Koningin Beatrix 57-12.
Koop 58-9.
Kossmann 59-13.
Kragten 58-16.
Krebbers 58-16.
Kuipers 59-12.
Kunning 59-8.
Kuppeveld van 57-19.
Laak van 59-12.
Lacomblet 57-7.
Lamberts 59-19.
Lamers 58-1. 59-4,5.
Lang de 57-19.
Lazeroms 60-7.
Lazier 58-18.
Leeuw 58-2.
Lemmen 59-12.
Lemmens 60-7.
Lendt van 58-9,12.
Leygraaf 58-16.
Liebers 59-17.
Linden van 59-11,12.
Linssen 59-12.
Locht van der 59-19.
Lodewijk van Nassau 57-16,17,18. 19.
Loenens 58-18.
Louwerse 58-10.
Luden 58-2,3.
Lunen van 59-5.
Maas 58-9.
Martens 59-12,19.
Mazowiecki 57-7.
Meeuwsen 59-12
Megens 58-19.
Metzmeker 59-19
Meulleners 57-16.
Meussen 57-24. 58-1. 59-11.
Meuthen 57-7
Meyer 58-16.
Mher van 58-18.
Michels 59-12.
Minten 58-17.
Mond van de 58-8. 59-1. 60-29.
Mondt 60-15.
Moors 58-1.
Mourik van 58-8,9,12,21. 60-8,11, 14,15,16,17,18,19.
Mulder 59-5.
Mulders 58-1. 59-4,5. 60-11,12.
Nelissen 59-12.
Nijs de 57-16.
Nillesen 58-9.
Noij 59-12.
Nolden 57-7.
Ocker 60-13,16,17.
Omen 59-12.
Oyen van 60-13.
Palz van de 57-16,17.
Pastoor Thielen 59-18.
Paulides 57-3.
Paus Silvester II 57-7.
Paus Urbanus H 58-4.
Paus Calixtus II 58-5.
Paus Urbanus VIII 59-18.
Paus Alexander VII 59-18.
Pauwels 59-12.
Peron 58-23.
Peters 58-8. 59-1,4,5,12,19. 60-7.
Piepenbroek 58-11,12.
Poel van de 59-12.
Pompe 57-5, 58-7.
Pouwels 57-8,9,11,12,13,14,15.
Pouwels-van Loon 57-9.
Qurtis 60-12.
Raamen 59-13.
Reen van 58-17.
Reijnen 59-17.
Reinders 59-19.
Reinen 57-9.
Renom de France 57-17.
Reusch 58-17.
Reynders 59-11.
Rieken 59-4,5.
Rijke 59-14
Rijswijk van 59-12.
Riswijk van 59-12 '
Robbers 59-12,19.
Roelofs 58-11,16. 59-12.
Roovers 57-18,19.
Ruhl 59-4,5.
Rutten 57.17,18,19. 58-18. 59-12. 60-11.
Sanders 59-12.
Santman 57-21.
Savi 58-15.
Schaap 58-9,11.
Schnürer 57-7.
Schols 60-18.
Scholten 58-7,8,11,13,16,17.
Sengers 58-12.
Sequeller 59-19.
Siebers 58-1.
Sinninche 57-17,18,19.
Sissingh 60-21.
Slavnik II 57-6.
Slijpen 60-7.
Slingelandt van 57-21.
Smeets 57-7.
Smijers 57-1,8,19. 58-2.8. 59-1. 60-9.
Smit 58-18.
Smits 59-12,19.
Spruijt 57-7. 58-7.
St.Adelbert 58-18,
St. Antonius Abt 57-5,7. 58-4,5, 6,7. 58-18. 60-29.
St. Augustinus 58-4.
St. Benedictus 58-4.
St. Bernardus van Menthon 58-4.
St. Brigida 57-5.
St. Hubertus 58-2,3.
St. Patrick 58-19.
St. Willibrordus 57-4.
Staelwegh 59-19.
Steenhuys van 60-10.
Stoffelen 59-12.
Strik 58-11.
Sulicheim de 58-18.
Swambagt van 60-22.
Sweers 58-16.
Takken 59-12.
Teeffelen van 57-13 .
Teichmann 58-19.
Tensing 58-24.
Theunissen 59-5.
Thierney 57-7.
Thijsse 59-17.
Thijssen 57-4,7,18,19. 58-1,
Thisen 59-12.
Thole 58-5.
Thomassen 57-13.
Thonnissen 59-19.
Thoonen 59-12.
Thoonsen 59-12.
Thorn Leson 59-17.
Tielemans 57-19.
Tonen 59-5.
Top 57-19.
Tournaij van 59-19.
Triebels 57-1,2.60-14,19.
Tüchle 59-19
Tuytenberg (van) 59-4,5.
Uum van 59-12.
Valcks 59-19.
Veghelt van 59-19.
Ven van der 59-12.
Venbrux 57-16. 58-1.
Verbruggen 59-7.
Verheijen 58-1,17.
Verhoeven 57-15. 60-9,10.
Vermeulen 59-12.
Verouden 58-20. 59-8,9.
Verschuer van 57-20,22. 58-20,22, 23,24. 59-7,8,17.60-11,13.
Verweij 58-17.
Vessem van 57-20,21. 59-17.
Vestdijk 60-18.
Vink 59-5.
Vissers 58-9.
Voet 58-8,9,10,11,12,13,15,16,17.
Vollenhoven van 57-14.
Voorhoeve 58-12.
Vos de 57-21,22.
Vos 58-16. 59-2,19.
Voss 59-12.
Vroeg 58-2,3.
Wafelbakker 57-21.
Wareton 59-19.
Weckx 58-1.
Weijers 57-23.
Welbers 59-12.
Wellens 58-15. 59-11,12.
Welters 57-16,17,18,19.
Wennekers 59-1,2,4,5.
Wenting 57-23.
Wijers 59-20. 60-7,21.
Wijnhofen 58-1.
Wijnhoven 58-8,9,10,11.
Wildt de 57-7.
Wilkens 58-1.
Willem de Zwijger 57-19.
Willem van Oranje 58-3. 59-10.
Willems 57-19. 58-1. 59-5,12,19.
Willigis van Mainz 57-6.
Wim de Stomp 58-9.
Witteroos 60-21.
Woitech 57-6.
Wolters 59-1,2,4,5.
Wolters-van der Werff 57-4. 58-4,13. 59-10,18,19. 60-10.
Woud van der 59-13.
Zanden van de 60-20.
Zuster van Oudenhoven 59-19.
Zusters Dominicanessen 58-2.

IN DIT NUMMER:

Gastschrijvers blijven welkom.....1
Nölleke.....1
Uit het Rijke Roomsche leven.....7
Kunst aan de Maas.....8
Een kibbelarij over 'mijn en dijn'.....10
Zwemmen in de vrije natuur.....11
Geld verdienen.....13
Jacques van Mourik.....14
Grafveld Romeinse tijd en Duitse graven.....20
Staatsbosbeheer herstelt leemkuil.....21
Zielboek van het Gilde van Mook.....22
Namenregister Rond de Grenssteen 2000 en 2001 26

Overname van artikelen of afbeeldingen is uitsluitend toegestaan na schriftelijke toestemming van de redactie.

Het bestuur van de Stichting Heemkundekring de Grenssteen bestaat uit de volgende personen:
de heer H. van Duuren, penn.....024 358 4067
de heer H. Hüttner.....024 696 1996
mevrouw D. Lamers.....024 696 1302
de heer J. van de Mond.....0485 442 710
mevrouw J. Mulders, secretaris.....024 696 2140
de heer P. Peters.....024 358 3710
de heer A. Smijers, voorzitter.....024 696 2101
de heer F. van Verschuer.....024 696 2600

VRIENDEN ZIJN NODIG

De mensen van de Grenssteen kunnen niet alles alleen: veel hulp is nodig van plaatsgenoten en van anderen die banden hebben met de gemeente Mook en Middelaar. Wie actief wil meewerken of materiaal beschikbaar heeft kan contact opnemen met een der bestuursleden.

Men kan ook Vriend van de Grenssteen worden door een minimale bijdrage van 14 euro te betalen op bankrekening 12.20.04.817 van de Rabobank in Mook. Ons postbanknummer is 144 46 50.
Voor dat bedrag ontvangt men elk kwartaal het tijdschrift Rond de Grenssteen en gratis toegang tot de tentoonstellingen, evenementen en lezingen die door de Grenssteen georganiseerd worden.

Voor verdere inlichtingen, suggesties en redactionele bijdragen kan men terecht bij de bestuursleden of het secretariaat.
De Grenssteen, Postbus 76, 6585 ZH Mook.

Losse nummers € 3,60. ISSN 0929-9351

Druk: Drukkerij Minoprint, Afferden (Lb.)